

SLOVENSKI DODRAC

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA KOPRSKEGA OKRAJA

KOPER — 5. FEBRUARJA 1960

★ Poština plačana v gotovini ★ LETO IX. — STEV. 6

Z OBČINSKE KONFERENCE PIRANSKE KOMUNE V PORTOROŽU

Nenehno prizadevanje za dvig blagostanja

V Portorožu je bila v nedeljo izredna občinska konferenca SZDL za piransko področje. Njen namen je bil, postaviti članstvo SZDL smernice za nadaljnjo dejavnost, predvsem v zvezi s pripravami na V. kongres SZDL Jugoslavije. Po poročilu, ki ga je podal na konferenci predsednik občinskega odbora SZDL Gustav Guzej, je kritični analizi o celotnem družbenem dogajaju v občini Piran sledila tudi vrsta predlogov in smernic, ki naj prispevajo k nadaljnji utrditvi SZDL, poglobljanju njenega ugleda in vpliva ter s tem tudi k boljšemu delu na vseh področjih življenga piranskega prebivalstva.

Tov. Guzej je v poročilu navepel velike uspehe v ranskem gospodarstvu, v kritični oceni pa je ugotovil, da niso bile izkorisčene vse možnosti za še hitrejše naraščanje življenske ravni prebivalstva v občini. Tako se gospodarstvo ne razvija dovolj vsklajeno. Obrt, katere naloga je, dopolnjevati industrijsko proizvodnjo in nuditi prebivalstvu najrazličnejše vsakdanje usluge, je v piranski občini močno zaostala. V treh letih so bili usta-

novljeni samo trije novi obrni obrati, tako da jih je bilo lani vsega 79, in so zaposlovali skupaj komaj 454 oseb. To ni v skladu niti s petletnim perspektivnim planom, še manj pa z dejanskimi potrebami. Ob takem pomankanju obrtnih uslug ni čudno, če cene višje kot drugod, če kvaliteta uslug ni zadovoljiva in če prihaja do raznih špekulacij itd. Podoben je položaj v trgovini; tudi v tej gospodarski panogi je vse še preveč primitivno in ne zadovoljuje potrošnikov niti po izbirni, niti po ceni in kvaliteti blaga. Dokler ne bosta sodobno urejeni ti dve gospodarski panogi v občini Piran in dokler bodo obstajala premajhna in zanemarjena stanovanja, ni mogoče govoriti, da je življenski standard občanov zadovoljajoč, četudi bo gospodarstvo občine istočasno dosegalo še naprej zavidanja

vredne uspehe.

Pri vseh teh problemih bodo lahko odigrale pomembno vlogo stanovanjske skupnosti. Zato je treba podpreti in utrditi to novo obliko družbenega upravljanja. Kot velja za posamezne organizacije SZDL, tako velja za novo

ustanovljene stanovanjske skupnosti, da zavisi o njihova aktivnost in uspehi dela od vsebine njihovega dela. Osnovne organizacije SZDL morajo pri svojem bodočem delu skrbeti v prvi vrsti za postopno ureditev vsakdanjih problemov, s katerimi se bodo ukvarjale stanovanjske skupnosti.

Konference, ki je bila v veliki dvorani hotela »Palace«, se je poleg delegatov udeležilo tudi precej gostov, med njimi član Glavnega odbora SZDL Slovenije Miro Zlatnar, sekretar okrajnega odbora SZDL, Ivan Mavšar in drugi.

J. L.

Vse za večjo prometno varnost

Na svoji zadnji seji minulo sredo so člani okrajnega sveta za notranje zadeve in obči upravo predvsem razpravljali o nekaterih vprašanjih s področja prometne varnosti.

Ze koncem leta so bili občinski ljudski odbori opozorjeni na nekatere pomanjkljivosti, ki v danem primeru lahko resno ogrožajo prometno varnost: nepreglednost posameznih cestnih odsekov zaradi dreves, ograj in plotov na nepravem mestu, izrabljeni in zato neuporabni opozorilni ali drugi prometni znaki itd. Občine so se takrat obvezale, da bodo odpravile pomanjkljivosti, kjer ne gre za večje izdatke.

Pri teh obvezah pa je v glavnem tudi ostalo in spričo vse bližje turistične sezone postajajo stvari vse bolj pereče. Posebno velja to za ustavljanje avtobusov na cesti Rijana—Koper—Izola. Ker ustavljanje avtobusov v Rijani, na Križišču, v Bertokih, Skocjanu, Zusterni itd. na odprtih cestih močno ogroža varnost prometa, je tajanstvo za notranje zadeve, že lani jeseni izdalo odlok, po katerem se avtobusi v teh krajevih od 1. aprila letos dalje ne bodo več smeli ustavljati, če ne bodo urejena postajališča izven ceste. Dotlej sta pred nami samo še dva meseca in pristojni organi bi se morali takoj lotiti te zadeve, če jo hočejo rešiti pravočasno. Bilo bi zelo napak, čakati do zadnjega dne in tvegati, da jih k temu prislijo zbori volivcev, ki se gotovo ne bodo mogli zadovoljiti s tem, da bi čez noč ostali brez avtobusnih zvez. Ljudje sami bi prav gotovo radi pomagali s prostovoljnim delom, kjer je to potrebno, ta stvar pa končno zanima tudi gospodarske organizacije, ki zaposlujejo delavcev v teh krajev.

Člani Sveta so ugotovili stanje in sklenili ponovno priporočiti ljudskim odborom, da izpolnijo glede vsega tega že sprejetje obljuhe.

Ce bo na seji okrajnega ljudskega odbora 10. t. m. sprejet predlog proračuna, kot so se zanj odločili na tej seji, bo tudi prometna služba v našem okraju izpopolnila svoja, sedaj močno pomanjkljiva tehnična sredstva z nakupom nekaj vozil, motorjev, UKV postaj za vozila in podobno. Zelo koristno bi bilo tudi postaviti ob glavnih cestah vsaj nekaj telefonskih govornic, iz katerih bi bilo mogoče hitro poklicati pomoč v primeru potrebe.

Konečno so se na seji sporazumeli glede ustanovitve koordinacijskega odbora za varnost prometa. To bo predstavniški organ, v katerem bodo

zastopane prav vse organizacije, ki so tako ali drugače zainteresirane na čim večji prometni varnosti: od upravnih prometnih organov čez avto-moto društva in združenje šoferjev ter avto-mehanikov do Rdečega križa, Drustva prijateljev mladine, taborniške organizacije itd. Nalogata odbora bo tudi intenzivnejša prometna vzgoja ljudi; saj je znano, da sta neprevidnost in nepoučenost vzroka marsikatere težke prometne nesrečte.

M. F.

Iz Kopra okoli sveta

Podjetje »Splošna plovba« iz Pirana namerava v kratkem vzpostaviti novo tovorno-potniško ladijsko progno, ki bo iz izhodiščnega pristanišča Koper obkrožila zemljo. Odhod bo vsakih 30 dni, ladja pa se bo spontano ustavljal v naslednjih pristaniščih: Koper, Reka, Bar Še v domovini. Potem Beyrouth v Libanonu, Port Said ob vstopu v Sueški kanal, Karachi v Pakistanu, Madras v Indiji, Rangoon v Burmi, Singapore na jugu Malajskega polotoka, Djakarta v Indoneziji, Hongkong ob kitajski obali, Manala na Filipinah, Kobe, Osaka in Yokohama na Japonskem, San Francisco, Los Angeles, Galveston in New Orleans v Združenih državah Amerike, Havana na Kubi, Tanger ob vhodu v Sredozemsko morje, Genova v Italiji, Alexandria v Egiptu, spet Beyrouth v Libanonu, Rijeka in končno Koper. To bo prva jugoslovanska redna pomorska proga okrog sveta.

L. 5,265.000 dinarjev, kolikor bi si-

Slovenski kulturni praznik 1960

Bolj kot kdajkoli v zgodovini sveta si zemljani želimo, da bi se do pike izpolnile besede našega velikega pesnika in misleca Franca Prešerna — besede, ki jih je zapel v svoji večno-vlajavi Zdravljici:

Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
da koder sonce hodit,
prepir iz sveta bo pregnan,
da rojak
prest bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!

Ponosni smo zato Slovenci na svojega kulturnega velikana, po katerem vsako leto slavimo svoj praznik vsestranskega napredka, posebaj pa napredka na področju kulture in prosvete, napredka na področju splošne znanosti za vse naše delovne ljudi. Posebej smo ponosni, ker Jugoslavija tudi v svoji dosledni zunanjji politiki izvaja načela, ki jih je Prešeren izpovedal v svoji Zdravljici in se hkrati veselimo, da si ta načela utirajo pot v slednji kot naše zemeljske oble.

Ponosni in zadovoljni zato praznujemo svoj kulturni praznik in iskreno želimo, da bi ga v tem smislu lahko praznovali vsi narodi sveta! Da bi lahko vsi — tako kot mi — v varstvu miru in svobodne neodvisnosti na ta praznik pregledali in ugotovili napredek na področju kulture in umetnosti, prosvete in znanosti ter po svoji vesti in svobodni presoji nagradili najzajslužnejše ustvarjalce duhovnih dobrin. Vsak napredek v tej smeri pomeni utrjevanje miru in ustvarjalnega razvoja, zato smo tega napredka pri nas veseli, drugim pa ga od srca privoščimo z željo, da bi se po vsem svetu uresničile Prešernove besede.

Obnovitev starega pristanišča v Kopru

Pomorska oblast Severnega Jadra je letos dokončala obnovitev prvega dela starega koprskega pristanišča. Gradbena dela na 81 m dolgem valobranu so se začela že pred dvema letoma; v zadnjih dneh lanskega leta in v prvih dneh januarja so tlakovali obnovljeni valobran in obala je tako sposobna za pristajanje manjših ladij. Obnovljena obala ima na koncu valobrana globino 4,5 m. To zadostuje za pristajanje ladij do 1000 ton nosilnosti.

Že ob začetku obnovitvenih del na valobranu so razmišljali tudi o obnovitvi starega pristanišča. Stara luka more sprejeti le manjše ladje, ker je morje tod globoko le 5,5 m in to na koncu potniškega pomola. Kot drugo etapo pri obnovi starega pristanišča predvidevajo izgradnjo obalnega zida v dolžini 120 metrov, ob katerem bi bilo morje globoko 5 m. Novi obalni zid naj bi šel v ravni črti do konca obnovljene-

Socialistična zveza organizira prostovoljno delo

Te dni razvija občinski odbor Socialistične zveze v Hrpeljah po osnovnih organizacijah široko akcijo za prostovoljno sodelovanje prebivalstva pri izvajjanju komunalnih del na vasi. Doslej je prišlo 19 odborov osnovnih organizacij 29.250 ur prostovoljnega dela pri gradnji in urejevanju vodvodov in vodovodnih naprav, vaških napajališč, popravilu poti, čiščenju pašnikov, olepševanju vasi ter ureditvi grobov in spomenikov padlih borcev. Med najnujnejša dela spada remont ceste Tatere—Rijavče—Pregarje—Materija—Artviže. Vsa navedena dela naj bi bila opravljena do 29. novembra 1960. Na Dan republike bodo ugotovili rezultate delovnih akcij in bo ocenjena izvršitev planiranih del ter dana priznanja najbolj prizadetim delovnim skupinam. Vrednost predvidenega prostovoljnega dela je cenjena na

cer stala najeta plačana delovna sila.

Osnovna organizacija Socialistične zveze v Pregarjih si je v tej tekmovalni delovni akciji zadal za osnovno nalogu polepšanje zanemarjenega lica vasi. O vseh vaških komunalnih problemih so se pogovorili že na prejšnjih sestankih osnovnih organizacij in sprejeli ustrezne sklepe, katere so zdaj odbori konkretni in jih sporočili občinskemu

(Nadaljevanje na 2. strani)

NA SVOJI SEJI JE OBČINSKI LJUDSKI ODBOR KOPER OSVOJIL PREDLOG

O sistemizaciji upravnih organov

Občinski ljudski odbor Koper je pretekli petek sprejel na svoji seji važen sklep o novi organizaciji in sistemizaciji upravnih organov občine. Glavni namen teh sprememb je v tem, da bi dosegli boljše poslovanje z manjšim številom delovnih mest in s koncentracijo poslov na sorodnih

delovnih mestih. Predlog o novi organizaciji in sistemizaciji upravnih organov je plod večmesečne temeljitega dela in analiz.

Skupščina je sprejela na seji med drugim tudi odlok o nekaterih spremembah v občinskem prometnem davku. S tem se bodo izognili dolgovzemnim določbam in bodo glede pobiranja občinskega prometnega davka uporabljali ustrezne zvezne predpise — tako za odmero, izterjavo, knjiženje, za kazenske sankcije in drugo.

Na zasedanju so odborniki razpisali tudi nadomestne volitve za štiri mesta v občinskem zboru. Nadomestne volitve bodo 4. marca za področja Dekani, Rijana, Pobegi, Pomjan in okoliške vasi ter Gradin z okolico. 27. februarja pa bodo nadomestne volitve za 1. odbornika v občinskem zboru.

Oba zbora občinskega ljudskega odbora sta sprejela tudi sklep o ustanovitvi dveh gostišč na pravila. Po tem odloku bosta gostišča »Na obali« v Žusterni in »Zadružni dom« v Škofijah poslovali po novem pravilniku, kar bo omogočilo občini točno evidenco poslovanja, osebje pa bo vezalo na materialno odgovornost poslovanja.

Po vseh naših občinah so te dni izredne konference Socialistične zveze. Prva takšna konferenca je bila minilo nedeljo za piransko občino v Portorožu (na sliki), danes je v Kopru, jutri v Ilirske Bistrici itd.

Mandlijci cvetijo

V zavetnih in prisotnih pobočjih Strunjana, Portoroža, Lucije in Seče so ob koncu preteklega tedna vzvjetela prva mandlijeva drevesa letos. Tudi ob cesti Izola—Portorož je mogoče videti lepo razcvetena drevesa. Tako zdajnjega cvetenja ne pomnijo domačini že vrsto let. Običajno se najzgodnejši mandlij razcvetijo šele konec februarja. Stari ljudje trdijo, da je tako zdajnjie cvetje znak za dolgotrajno sušo poleti. Upajmo, da ne bodo imeli čisto prav. J.

Spreklad POSVETU

O POLITIKI RAZROŽITVE

V Londonu zaseda konferenca 19 vzhodnih in zahodnih držav, ki razpravlja o poročilu britanskega združenja za OZN o politiki razrožitve, katere glavni avtor je laburistični poslanec Noel Baker. Na konferenci bodo govorili tudi o političnem in gospodarskem sodelovanju med državami atlantske in varšavske zvezne. Ceprav ima konferenca neuradni značaj, bodo njene ugotovitve brez dvoma zelo pomembne za napovedani sestanek na najvišji ravni.

POLOŽAJ V ALŽIRU

Upor alžirskih ekstremistov se je zaključil z vdajo njenega voditelja La Gaillarda. Drugi kolovodja upornikov Ortiz pa je zbežal in je za njim izdala tiralica. La Gaillarda so po vdaji odpeljali z vojaškim letalom v Pariz, kjer bo s svojimi sodelavci postavljen pred sodišče zaradi kašnjenja notranjega reda v državi. Ugleđ predsednika De Gaulle in enotnost Francije sta preprečila največjo krizo države, ki bi lahko pripeljala do krvavih posledic. Ker pa še vedno grozi nevarnost nemirov v Alžiru, je vlada zahtevala od parlamenta posebna podoblast za eno leto, da bi De Gaulle dokončno obračunal s pristaši ultranacionalizma in fašizma.

HRUŠČEV JE ODGOVORIL ADENAUERJU

Sovjetsko časopisje je objavilo zadnjo poslanico zahodnonemškega kanclerja Adenauerja ministarskemu predsedniku Hruščevu kot tudi odlomke iz odgovora Hruščeva na to poslanico. Sovjetski premier odločno zastopa stališče, da ima Sovjetska zveza splošno razrožitve za izredno pomembno vprašanje. Vendar meni, da mora sporazum o splošni in popolni razrožitvi spremljati stroga mednarodna kontrola nad razroževanjem. Hkrati pa premier Hruščev ponovno poudarja, da bi bilo povsem samoumevno, da Adenauerjeva vlada naveže stike s zahodnonemško vlado, ker bo le na ta način mogoče najti

V nobaj vrstah

Buenos Aires — Argentinska državna družba za letalski promet je v nedeljo ukinita delo na vseh mednarodnih in domačih linijah zaradi stavke delavcev in uslužencev, ki so zahtevali revizijo poletov in obenem protesti zaradi zaradi odpusta štirih ljudi.

OSLO — Konec prejšnjega tedna so se sestali predstavniki komunističnih partij Danske, Finske, Norveške in Švedske. Na tem sestanku so obravnavali probleme v skandinavskih deželah.

BAGDAD — Minister za narodno orientacijo in iraški vladci el-Samer je sporočil, da je iraški premier Kasem sprejel povabilo premierja Nehruja, da obiše Indijo. Dneva obiskala še niso določili.

MOSKVA — Področje na Pacifiku, na katerem so opravljali poskuse z rakетami in ki so ga označili za nevarno, je sedaj svet prostoz za plovbo ladij. Zadnjega januarja so izstrellili večno raket. Zadnji del rakete s konico je padel na ekvatorialno področje Pacifika. Z zamotanimi merjenji so ugotovili, da je raketa z veliko natančnostjo zadela cilj.

ILIRSKA BISTRICA

V preteklem letu je bilo v občini Ilirska Bistrica 629 primerov nalezljivih obolenj, od tega 573 obolenj za gripo. Obolenj za gripo je bilo mnogo več, kot jih je bilo registriranih, vendar so bila lažjega značaja in bolniki niso iskali zdravniške pomoči.

Napoved vremena

Hladen zrak, ki je zajel te dni severne in srednje dele Evrope, še vedno prodira na jug in povzroča tudi pri nas mrzlo vreme. Posebno nizke temperature moremo pričakovati ob koncu te periode, vendar ne za dolgo, ker je mogoče predpostavljati, da se začenja čas tako imenovanega »predpolamda«, ki bo v naslednjih treh posebno močna.

Slovenska univerza

sporazum za ureditev vprašanja, ki zadevajo obe državi. Svojo zahtevo utemeljuje s tem, da so nemške meje rezultat vojn in zavezniškega sporazuma.

NAPETOST NA SINAJU

Na meji med Izraelom in sirskega področjem Združene arabske republike je prišlo pred dnevi do večjih incidentov, v katerih je izgubilo življenje nekaj predstnikov vojaških enot ob teh držav in tudi civilisti. Zaradi tega so ZAR proglašile pripravljenost vojske in okreple vojaške enote ob demarkacijski crti. Vlada ZAR je poslala Varnostnemu svetu OZN poslanico, v kateri poudarja, da so incidente povzročili Izraelci, ki so nameravali zaseseti del demilitarizirane cone.

Sistematisacija uprave

Občinski ljudski odbor Ilirska Bistrica je določil novo organizacijo in sistematisacijo delovnih mest upravnih organov. Po novi ureditvi bodo širje temeljni upravni organi: oddelek za splošne zadeve, oddelek za gospodarstvo, oddelek za finance in odsek za narodno obrambo ter širje krajevni uradi. Nova razporeditev delovnih mest predvideva namestitev 54 upravnih, strokovnih in pisarniških uslužencev ter 7 tehničnih uslužencev. Po strokovni in šolski izobrazbi naj bi imeli trije uslužbenici visoko strokovno usposobljenost, 3 naj bi bili z višjo, 32 s srednjo in 16 z nižjo. Stevilo uslužbencev bo sedaj ostalo neizpremenjeno. Medtem, ko bosta odslej na oddelku za gospodarstvo dva uslužbenca manj, jih bo zaposlenih več na oddelku za finance in na oddelku za splošne zadeve glede na povečanje pristojnosti in obseg dela.

7. februarja ob ob 10. uri v prostorijah doma Svobode (Circolo italiano) v Kopru filmska predstava za otroke: TIHI OCEAN.

9. februarja bo ob 20. uri v malih dvoranih gledališča v Kopru predavanje s filmom: DELOVNI KOLEKCIJSKI ORGANI DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA IN DIREKTOR. Predava dr. Igor Vilfan.

10. februarja bo ob 14. uri predavanje za delovni kolektiv tovarne »Lama« Dekani: ZUNANJA POLITIKA JUGOSLAVIJE. Predava novinar Miro Kocjan.

11. februarja bo ob 10. uri predavanje za delovni kolektiv tovarne »Tomas« PODJETJE IN KOMUNA. Predava dr. Svetozar Polič.

Ideološki tečaj za prosvetne delavce

Svet za prosveto in kulturo OLO Koper je pred pričetkom drugega šolskega polletja organiziral politični seminar za prosvetne delavce v okraju. Kakšne nove pobude je seminar sprožil?

Šola je, ker je vzgojni in izobraževalni družbeni organ, najpomembnejša ustanova, kjer se kuje socialistična bodočnost naše države. Gospodarstveniki, ki radi pravijo, da je socializem v prvi vrsti posledica sprememb ekonomskih odnosov, bi gotovo postavili na prvo mesto proizvodnjo. Toda pri tem bi pokazali svojo kratkovidnost, zaradi katerih morda pojmujejo družbeno preobrazbo pri nas napačno. Socializem je v svoji zaključni fazi razvoja predvsem posledica spremenjene človekove notranjosti. Sele oboje, pravična ekonomika ureditev in privzgojeno človekovo nagnjenje k dobremu, nudi pogoje za vsestranski razvoj nove družbene ureditev. Kaj pomaga, če današnja generacija graditeljev s svojimi žulji sezida trdne temelje za novo stavbo, jutrišnji rod pa ne bi nadaljeval tam, kjer bi očetje nehal?

Da do tega ne bi prišlo, mora mladi rod od prednikov prevzeti vse ideale o lepši bodočnosti in jih spopolnit z novimi, še svet-

lejšimi. Kovačnica mladine pa je družba sama, to se pravi, njen najpomembnejši vzgojni organ — šola. V šoli je treba vzgojiti in izobraziti nove ljudi, take, kakršni mi še nismo ali pa so le redki med nami. Vzgojiti mora ljudi, ki bodo z vsem svojim umskim znanjem in v vsem svojim pogledom na svet pripravljeni delati za ideale socialistične družbe, ne pa le za osebni uspeh.

Potem takem so šolski delavci v pravem pomenu odgovorni, kakšen bo jutrišnji človek in kakšna bo jutrišnja bodočnost. Učitelj in profesor v šoli sta odgovorna za neprimerno več, kot je odgovoren uradnik. Če pisarniški akti niso rešeni, ne povzročijo toliko škode, kot je lahko povzroči slab učiteljiščnik. Nereseni akti ležijo v predalu, slab dijak pa jutri stopi med ljudi in jih zavaja na napačna pota ter povzroča nerganje in zakotno nezadovoljstvo, malo pa dobrega.

Razumljivo je, da družbi zato ni vseeno, kaj se dogaja v šoli. Zaradi prevelikih potreb v gospodarstvu ne daje sicer dovolj sredstev za šolstvo, toda to še ne sme biti povod za napačno sklepanje, da sta šola in prosvetni delavec nepomembna in da je nepomemben njun ugled v vsakdanjem življenju. Šolska reforma, ki bo v bližnji bodočnosti prešla v stvarnost, priča povsem nasprotno, da se družba jasno zaveda pomena šolstva. Šola mora iti v korak z gospodarskim razvojem in dajati mora ljudi, ki bodo na današnjih temeljih gradili naprej.

Take so bile osnovne misli na ideološkem seminarju za prosvetne delavce okraja Koper. Seveda so to le glavne ideje, iz njih pa se je ob posameznih predavanjih in v razpravah po njih utrnilo še nešteto drugih, vse pa so se shajale v vodilni misli tega tečaja:

Odelu ObLO Ilirska Bistrica

Konec preteklega meseca je imel Občinski ljudski odbor Ilirska Bistrica 20. sejo obeh občinskih zborov. Odborniki so proučili poročilo o delu ljudskega odbora in njegovih upravnih organov ter poročilo sodnika za prekrške. Na tej seji so tudi imenovali nekaj novih članov občinskih komisij, nato pa so po razrešitvi dosedanjih članov občinskih svetov imenovali nove. Med drugim so odborniki imenovali za novega upravnika veterinarske postaje Antona Jakomina, nato pa so sprejeli sklep o novjetju posojila za finansiranje pro-

računa za letošnje prvo tromešec. Potrdili so tudi sklep zadržnega sveta kmetijske zadruge v Ilirski Bistrici o pripojitvi prodajaln sadja in zelenjave k preskrbovalnemu podjetju »Snežnik«. Sklepalni so tudi o ustanovitvi novega obraza podjetja »Zadržnik«, ki bo proizvajal citronsko in njej sorodne kisline. Zato, ker je kmetijsko posestvo »Jablanica« pod Snežnikom prešlo v likvidacijo, so odborniki odločili, naj njegova osnovna in obratna sredstva prevzame KZ Ilirska Bistrica, da bo uredila zadržno ekonomijo. J. Š.

„Pošljite nam prospekte Portoroža!“

Se ni bila končana lanska posezona, ko so v potovnem uradu avtovturističnega podjetja »Slavnik« v Portorožu že pričeli prihajati dopisi s prosnjem: »Pošljite nam prospakte Portoroža!« Od vseposvod so prihajali in od najrazličnejših ljudi; pošljali so jih in jih vse dan v večjem številu pošljali razne turistične in potovne agencije, pa tudi mnogi zasebniki želi, da jih je vsega osnovna in obratna sredstva prevzame KZ Ilirska Bistrica, da bo uredila zadržno ekonomijo. J. Š.

prošnjami tako pomnožila, da bi bila za prevzemjanje in odgovarjanje na to posto potreben že sedaj cel človek. Zglasili smo se pri šefu turistične službe podjetja »Slavnik«, tovarušu Petru Skriniaru, da nam je o tem povedal nekatere podrobnosti.

Vsako pismo je takoj, najpozneje v treh dneh odgovorjeno. Nekaj časa lani so sicer bili odgovori bolj pozni, ker se ni bilo prospektov; ko pa jih je Okrajna gostilnska zbornica končno izdala, jih je propaganda in administrativna služba potovnega urada takoj začela razposiljati. »Slavnik« je naročil pri zbornici 20.000 iz-

vodov prospakta »Portorož«, ki je pravzaprav prospekt za vse turistične kraje in pomembnejše turistične objekte v okraju Koper. Približno petovrh teh prospakov je potovnemu uradu že prejel in tudi že skoraj vse razposlal. Druga polovica prospakov še ni dotiskana. Skupaj s prospakti pošiljal urad tudi plakate »Portoroža«.

Pričazna tajnica v potovnem uradu »Slavnik« v Portorožu, tov. Slavica Čobec, pa nam je o pošiljanju prospakov lahko postregla tudi podrobno evidence. Od izida prospakta »Portorož« — zanimali smo se trenutno samo za ta prospekt — do konca januarja je »Slavnik« samo na prošnje posiljal skupaj preko 4.000 prospakov v 11 evropskih držav (predvsem severnoevropskih) ali iz inozemskih potovnega uradom, s katerimi je v direktnih poslovnih stikih, in 37 drugim potovnim uradom. Večina jih je dobila tudi plakat Portoroža. Samo stroški za poštnino za pošiljanje teh plakatov v posebnih tuljcih (da se ne pomekajo) in težkih prospakov znaša povprečno nekaj tisoč dinarjev na dan. Poleg tega so bili razposlani tudi že številni posamezni prospakti ljudem v najrazličnejših državah, ki so zaprosili za informacije o letovanju v Portorožu.

Ce upoštevamo, da stane vsak izvod omenjenega prospakta približno 99 dinarjev, je očito, da je »Slavnik« že samo finančno prispeval mnogo za pritegnitev čimvečjega števila gostov v naše hotele v letošnji sezoni. — e

Socialistična zveza organizira prostovoljno delo

(Nadaljevanje s 1. strani)

odboru SZDL. Glede na zanesljiv dosedanji odziv in razumevanje je pricakovati, da bo do konca tega tedna predložilo občinskemu odboru SZDL svoje sklepe v zvezi s prostovoljnem delom še preostalih 25 osnovnih organizacij. Prebivalstvo vasi občine Hrpelje se zlasti v zadnjih treh letih z vedno večjim razumevanjem reševanja skupnih komunalnih vprašanj vključuje v prostovoljno sodelovanje v akcijah za izboljšanje gospodarskih in higieni-

VODSTVA SINDIKALNIH PODRUŽNIC.

ki še nimajo v svojih kolektivih poverjenikov Prešernove družbe

v a b i m o ,

da čimprej izberejo prizadetne člane, ki bi bili voljni posredovati delovnim ljudem najbolj cenene in kvalitetne knjižne izdaje Prešernove družbe. Njihove naslove pošljajte upravi v Ljubljano, Erjavčeva 14/a

Prešernova družba

da je prosvetni delavec pomemben družbeni činitelj.

Tečaji so bili v pondeljek in torek, 1. in 2. februarja v Sežani, Postojni, Ilirske Bistrici, Piranu in v Kopru. Povsod so bila taleski temeljna predavanja: »Idejnost pouka«, »Družbeno upravljanje in šolske skupnosti«, »Družbeni vloga prosvetnega delavca«, »Družbeni plan«. Po predavanjih so se razvile živahne diskusije. Ob njih so prosvetni delavci našega okraja dodata spoznali svojo pomembno vlogo v družbenem življenju in marsikdo je uvedel, da se te vloge premalo zavedata: se pravi, da se premalo zaveda svoje odgovornosti, a da obenem premalo glasno v družbi zahteva priznanje za svoje delo. J. H.

POVZROČITELJ HUDE NESREČE V DEKANIH OBSOJEN

Okrožno sodišče v Kopru je te dni izreklo odsodbo šoferju Mihaelu Sanković iz Rovinja, ki je 25. avgusta lani povzročil hudo prometno nesrečo, pri kateri so tri dekleta izgubila življenje, ena pa je bila hudo poškodovana. Kot znano, je Sanković upravljal kamion, s katerim je imel za sabo 32 ur vožnje. Prav na kritičnem mestu, kjer je za krmilom zadremal, so stale vse štiri posnetečene, v katere je zavojil z vso hitrostjo. Otoženec se je sicer izognjal, da je prešel do nesreče zaradi pokvarjenega krmila, vendar je kasneje komisija ovrgla to trditev, da na krmilu niso našli nobenega znaka okvare.

Sodišče je pri razsodbi upoštevalo nekatere olajševalne okolnosti in ga odsodilo na tri leta in šest mesecev zapora.

DOMAČE IN TUJE LADJE V KOPRU JANUARJA 1960

Leto 1960 se je v koprskem pristanišču dobro začelo. V januarju imamo zopet rekordno število ladij v obalne in dolge plovbe v starri in

S SEJE KMETIJSKO-GOZDARSKE POSLOVNE ZVEZE SEŽANA

Prizadevanja za napredek kmetijstva

Na seji upravnega odbora Kmetijsko-gozdarske poslovne zveze Sežana dne 29. januarja so razpravljali o vrsti problemov in nalog, ki zadevajo zvezo samo ali kmetijske zadruge na Sežanskem in na Hrpeljskem.

Najprej je bilo govora o izvajaju sklepa, s katerim je bil na zadnji seji ustanovljen živinorejski obrat KGPZ v Dolenji Vasi. Slabo vreme je sicer zavrl gnojenje travnikov in njiv ter druga poljska dela, vendar je že adaptiran prvi hlev, ki ga bodo v kratkem napolnil z živilo, ki so jo odkupili od kmetov, ki so dali zemljo v zakup ekonomiji. Že do konca februarja bodo staze goveje živine povečali na 30, do konca leta pa bo število živine znašalo že okrog 120. V ta namen bodo odkupili oziroma preuredili še nekaj gospodarskih poslopij. To bo prvi zarodek bočnega obrata, ki bo izkorisčal elike pašniške površine na Vremščici.

Na seji so ugotovili, da se nekatere kmetijske zadruge ne držijo določenih odkupnih cen za živilo, kar je morala ugotoviti tudi tržna inšpekcija. Kazno pa je, da so težave tudi z ocenjevalnimi komisijami, ki uporabljajo različne kriterije pri klasificiranju živine na dogonskih sejmih. Če ne bo šlo drugače, bo treba števlo dogonskih mest zmanjšati.

Ugotovljen je bil zastoj oziro-

TEDEN DNI na Jugoslaviji

NOVA TOVARNA OBUTVE V KNJAZEVCU

Prva faza gradnje nove tovarne obutve v Knjaževcu bo končana že v maju letos. Podjetje bo tedaj proizvajalo 1200 parov čevljev dnevno, po dokončni dograditvi, ki je predvidena za leto 1962, pa bo podjetje proizvajalo okrog 633.000 parov čevljev. Podjetje se bo preusmerilo predvsem na proizvodnjo otroške obutve.

REKONSTRUKCIJA STEKLARNE V PANČEVU

Pred kratkim je bil odobren investicijski program za rekonstrukcijo steklarne v Pančevu. Ta steklarna bo po rekonstrukciji izdelala letno nad 11 milijonov kvadratnih metrov ravnega stekla s čimer bo skoraj popolnoma zadovoljila domače potrebe po ravnem steklu.

NOV UVOZNIK KAMIONOV »FAP«

Zunanjetrgovinsko podjetje »Ju-gavto« iz Beograda je sklenilo pogodbo za prodajo 50 kamionov znamke »FAP«, ki jih bo kupilo neko podjetje v Egiptu. Vrednost nakupa presega 400.000 dolarjev. ZAR je tretja tuja država, ki je kupila FAP kamione, doslej smo jih izvozili že v Bolgarijo in Turčijo.

POVEČANA PROIZVODNJA CEMENTA

Zagrebška tovarna cementa »Sloboda« izdelala letno nad 150.000 ton cementa. Ker pa je povpraševanje po cementu v Jugoslaviji in tudi za izvoz čedalje večje, bodo povečali zmogljivost te tovarne in računajo, da bodo prihodnje leto izdelali nad 350.000 ton cementa ali 200.000 ton več kot dolej.

DOMAČA PROIZVODNJA STATEV ZA TKANJE VOLNENIH TKANIN

Tekstilstroj v Zagrebu začenja izdelovati statev za tkanje večvarnih volnenih tkanin. Prvi statev je dokončujejo in so že skoraj razprodane raznim tkalnicam v državi. V kratkem pa bodo začeli izdelovati »bunt-avtomate«, ki smo jih doslej izključno le uvažali in po katerih je precej povpraševanja zaradi izdelave karišnjih tkanin iz bombaža in sintetičnih vlaken.

NOVA LADJA ZA GRČIJO

V ladjetnici 23. maja na Reki so splavili veliko tovorno ladjo »Paeana« z zmogljivostjo 13.000 ton, ki so jo zgradili za grško pomorsko družbo Laca Liras iz Londona. Sedaj so že pričeli z gradnjo nove ladje za Jugoslovansko oceansko plovbo iz Kotora.

NOVA TOVARNA CEMENTA V SLAVONIJI

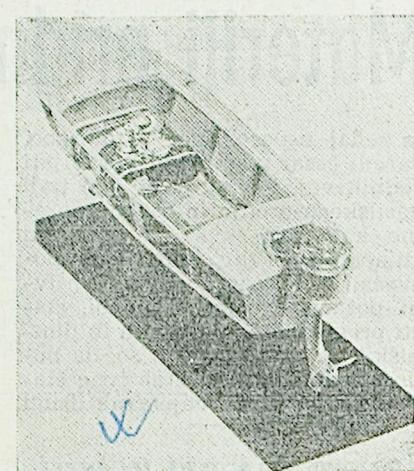
V Volčinu v Slavoniji, kjer so odkrili bogata ležišča surovin za izdelavo kakovostnega cementa, so začeli graditi tovarno cementa z letno zmogljivostjo 200.000 ton.

ma nekako prepočasno izvajanje plana produkcije umetnih gnojil in sklepanja pogodb za pitanje živine. Kmetijske zadruge se pre malo trudijo za izvajanje plana. Na bolj živiljenjski način bi morale kmetom pojasnititi njihove koristi, ki jih imajo pri pospeševanju kmetijske proizvodnje. Zadruge bi tudi morale voditi točno evidenco o prosti prodaji živilne.

Razprava se je dotknila tudi neenakih odstotkov akumulacije, ki jih določajo posamezne zadruge za enake usluge. Nekatere so

prenese na novoustanovljeni postaji.

Med nadaljnji sklepi so važni še: sklep o najemu dopolnitve investicijskega posojila v višini 4 milijonov dinarjev za adaptacijo sušilnice v Gradišču v hrpeljski občini, priporočilo kmetijskim zadrugam, da uredijo posebne poslovalnice za zaščitna sredstva in reprodukcijski material, ker bo to blago izločeno iz poslovalnice podjetja »Preskrba«, sklep, da se pri vseh zadragah v najkrajšem času sklicejo zadružni sveti in politični aktivi, na katerih naj se temeljito razpravlja o vzvajanju planskih nalog in o načelih kooperacije in končno sklep, da se KGPZ včlaní v Gozdarsko združenje. — er

Pionirji ob našem morju pa tudi drugod, kjer je količka vode, pa so posebno zadovoljni z igračo na gornji sliki: tehnično zelo izpopolnjenim motornim čolnom iz plastične mase

uvlede n. pr. 10, druge 15 odstotkov akumulacije pri kooperacijskih pogodbah. Sprejet je bil sklep, da se vse KZ pridržujejo 10 odstotkov za vse kooperacijske pogodbe in druge akcije.

Ob širjenju novega naselja v Sežani je bila pred leti odstranjena stara in dotrajana klavnica. Vprašanje klavnice je ostalo dalj časa odprt. Končno pa se je obrat KGPZ »Gruda« odločil, da svoja v vsa skladischa preuredi v klavnico. V ta namen je že izdelan elaborat. Kaže pa, da bo moralna »Gruda« to nameri opustiti, ker da se bo gradila v Kopru velika klavnica, ki bo zadoljivo tudi za potrebe gornjega območja okraja. Glede na to je upravični odbor KGPZ sklenil, da se bivša skladischa »Grude« predelajo v goveji hlev, v katerega bi lahko spravili tudi večje količine sena.

Ker se osemenjevalna služba izloči iz KGPZ in vključi v veterinarski postaji Sežana in Hrpelje, je bil sprejet sklep, da se vse dobrometje tega oddelka, vključno s prevoznimi sredstvi,

PRISPEVEK ZA RUBRIKO »PET LET V ŠTIRIH«

Po zaslugi vsega kolektiva

V tovarni igrač Mehanotehnika v Izoli bodo že do letošnjega Dneva Republike izpolnili petletni plan

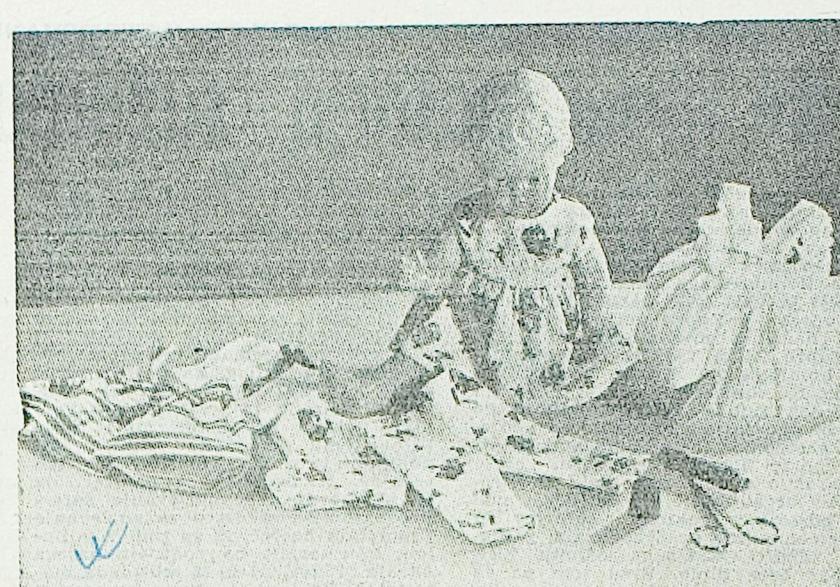
Tovarna Mehanotehnika v Izoli — mlada industrija igrač — sodi med močne stebre našega gospodarstva. Slovesa ji ne utira zgolj veliko povpraševanje po teh izdelkih, s katerimi bo kmalu dosegla evropski nivo, ampak predvsem širok sortiman igrač, med katerimi je vse večje število vzgojnih in praktičnih izdelkov, ki smo jih še pred nedavnim hodno pogrešali. Trenutno proizvajajo 122 tipov različnih igrač, v tehničnem oddelku tovarne pa na risalnih mizah snujejo načrt za desetine novih. Tudi poslovno sodelovanje z nekaterimi italijanskimi tovarnami igrač, s katerimi bodo izmenjali orodje in polizdelke, pomeni korak naprej v prizadevanju za kvaliteto in izbor.

Zaradi selitve v nove tovarniške prostore, zaradi precejšnje izgube delovnega časa, so v minulem letu gledali v Mehanotehniki na proizvodni načrt precej pesimistično. Toda z dobro organizacijo dela ter popolno osamosvojitev v izdelkih, za katere so bili do sedaj vezani na pogodbeno sodelovanje z raznimi drugimi tovarnami. V ta namen bodo v kratkem času dopolnili strojni park iz lastnih sredstev in tako odstranili nekatera ozka grla, ki so jih doslej v tem prizadevanju ovirala.

Tovarna ima letos v planu tudi zgraditev upravnega poslopja in vseh pomožnih prostorov, ki so sedaj začasno v tovarni, kar precej ovira še boljšo proizvodnjo.

njo po programu. Razmišljajo pa tudi na otvoritev lastne menze, kajti večina delavcev se hrani precej neredno, kar nedvomno vpliva na delovno storilnost. Z ukinitvijo edine menze odprtga tipa v Izoli se je stanje še poslabšalo.

Problem zase pa je stanovanjsko vprašanje, ki povzroča vodstvu Mehanotehnike velike preglavice. Dober kader, strokovnjaki, ki so jih s težavo dobili kdo ve kje, zaposlujejo čestokrat delovna mesta, ker jim tovarna ne more nuditi primernih stanovanj. Izhod išejo v gradnji zasebnih vrstnih hišic, ki bi jih individualni graditelji zidali s pomočjo tovarne. Ta pobuda je naletela na veliko zanimanje med delavci, vendar imajo težave z določanjem lokacije, oziroma jim ponujajo gradbeni prostor na skrajno neprimerne mestih. V tovarni menijo, da bi kljub izdelanemu regionalnemu planu za naša obalna mesta morali pristojni činitelji upoštevati tudi potrebo po takih gradnjah. (bb)

Lični izdelki Mehanotehnike že brez težave konkuriраjo najboljšim tujim izdelkom te vrste. Na sliki: priljubljena igrača malih dečkic z vso svojo garderobo

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Priprave za sprejem okrajnega družbenega plana

Ce se v tem pogledu dotaknemo poročali o zaključni seji okrajnega sveta za družbeni plan in finance. Na tej seji so obravnavali predlog družbenega plana za leto 1960 in proračuna za koprski okraj. Predvsem pa je bilo govorja o osnovnih značilnostih omenjenih predlogov. V našem poročilu ni bilo govorja o posameznih postavkah oziroma številkah, ki jih bomo objavili posebej. Zato tudi v tem komentarju ne bomo govorili konkretnje v številkah in zlasti ne moremo primerjati dosedanjega stanja z novim načrtom in naročem.

Tudi družbeni načrt našega okraja temelji na istih postavkah kakor letoski družbeni načrti sploh. Ena najznačilnejših je v tem, da mora biti petletni načrt izvršen v štirih letih, to je letos. To velja tako za proizvodnjo kakor za blagovni promet in storitve, kakor tudi za naložbe v osnovna sredstva. Dalje naj bi se letos zlasti povečala produktivnost, izboljšati stanje v trgovini, večji napori naj bi bili vloženi v strokovno izpopolnjevanje in drugo. Naloge, ki jih zajema v načelu družbeni načrt, so skratka naloge, ki jih mora izpolniti naše gospodarstvo v letošnjem letu kot celota.

Jasno pa je, da vse ne bo in ne more potekati tako gladko in enostavno, kakor kažejo omenjeni primeri in da bodo potrebiti znatni napori za dosego predvidenih ciljev. Posebno velja to za investicije v osnovna sredstva.

Za te smo ugotovili že lansko leto, da znatno zaostajajo za tistim, kar je bilo planirano in v bistvu se tudi položaj do konca leta nizboljšal. Posebno lahko zaboljimo velik zaostanek v investicijske naložbe v industrijo, dočim v prometu ni bilo tolitskega izpada. Ko bodo znane končne številke, kar bo v kratkem, bomo lahko tudi točnejše primerjati podatke o izvršitvi načrta s tistim, kar je bilo lani dejansko doseženo.

Posebej naj se še dotaknemo enega izmed osnovnih načel letošnjega družbenega načrta, po katerem naj bi se v večji meri kakor doslej mobilizirala lastna sredstva gospodarskih organizacij, zlasti za objekte družbenega standarda. To je važno načelo, ki ga je treba razumeti širši. Gospodarske organizacije naj bi namreč krepile čim bolj lastne sklade od obratnih naprej, ker le ta na način bodo dosegli, čim večjo osamosvojitev in delavsko samoupravljanje bo doseglo večjo materialno podlago. Za naš okraj je to posebno važno, saj je treba izpolniti še tolitske naloge, ki neposredno ali posredno zadevajo družbeni standard kakor le malokje. — dt-

na vprašanje kmetovalcev ilirske-bistriške občine, kakšen načrt dela je za letošnje leto pripravljal podobor vodne skupnosti te občine.

Predsednik Kuret na to odgovarja:

Po letošnjem načrtu dela podobor vodne skupnosti v Ilirske Bistrici imajo prednost naslednji objekti: vodovodi Ilirska Bistrica — Topol, Ilirska Bistrica — Rečica — Dobropolje, Sela — Zabiče, Kutežovo — osnovna šola in kmetijsko posestvo Mala Bukovica.

Sledijo melioracije, ki naj pospešijo razvoj živinoreje na tem področju. To bo predvsem do končanje melioracije Zareških mlak na površini 47 ha, dalje melioracija Malskega jezera na površini 15 ha, melioracija zemljišč na zadružni ekonomiji KZ Prem na Turnu, nato ureditev nekaterih hudournikov v Podgori in Ilirske Bistrici ter izdelava načrtov za melioracijo Koseških mlak in Zabovce.

Vsa ta dela bodo zahtevala okroglih 18 milijonov dinarjev. Mislim, da bo naš sklad vodne skupnosti to zmogel, saj nabere letno prispevki nekaj za nad to vstopo. Povem naj, da v ta sklad prispevajo največ (nad dve tretjini sredstev) predvsem naše domače gospodarske organizacije.

M. SLOVENSKI JADRAN
v vsako hišo
Slovenskega Primorja

OB LETOŠNJEM
KULTURNEM PRAZNIKU
SLOVENCEV

PREŠEREN - duhovni •pobudnik ljudskega preporoda

Misli Edvarda Kardelja o Francetu Prešernu kot začetniku duhovnega poleta, ki je sprožil revolucionarno ljudsko gibanje v 19. stoletju — Vzeto iz knjige »Razvoj slovenskega narodnega vprašanja«, V. poglavje: Slovenski narod v buržoazno-demokratični revoluciji

Genij ni le najbolj značilen predstavnik svojega naroda, marveč tudi slutnja njegove prihodnosti, nosilec in jašni izpovedovalec njegovih še zastritnih misli in teženj. Takšen človek in takšen duh je bil Prešeren. Se vedno smo vse preveč navajeni gledati v Prešernu pesnika osebne ljubezenske bolečine, čeravno utrijavajo tudi ti verzi od upora in svobodomiselnosti, kar je veljalo v tedanjem času in tedanjih razmerah toliko kot upor.

Prešernov nastop pomeni prelomico in premik v slovenskem narodnem življenu. Z njim se začel tisti duhovni polet, ki je sprožil revolucionarno ljudsko gibanje v prvi polovici 19. stoletja. Pri Prešernu so se obče demokratične težnje zile v klasično umetniško obliko in predstavljajo po vsebinai najbolj zrelo politično miselnost pri Slovencih v tem razdoblju. Nemški pesnik in publ. Rizzi je leta 1849 o njem dejal: »Duga tega pesnika se cenzura ni mogla polastiti in najmedožnejša pesem je posmeh proti nadzorovanju slovstva po policiji; sleherna pesem je izjava svobodnega duha...«

Narodna književnost je bila v tedanjih razmerah in tedanjih razvojnih stopnjih važna rezerva revolucionarne demokracije, bila

je rezerva, ki je spodbujala vedno nove sile na boj zoper absolutizem in je prav zaradi tega naletela na trdovraten odpor. Zategadelj je bila vsaka najmanjša pridobitev v tej smeri varen političen uspeh. Od tod si moremo razlagati revolucionaren vpliv Prešernove poezije.

Prešeren je spoznal, da je mogoča osamosvojitev slovenskega naroda le z zlomom absolutizma. To spoznanje je izrazil jasno in določno v svojem političnem programu in lahko bi rekli tudi testamentu: »Zdravici«, kjer zahteva:

de oblast
in z njo čast
oblinost bodo naša last!

Nove revije

NAŠA SODOBNOST STEV. 2

Josip Vidmar: Jubilejno razmišljanje; Kajetan Kovič: Jesenski dan, Gozd, Zelena pesem, Zidam; Matej Bor: Pajčolan iz mesečine; Jože Koruza: Razmišljanje o Grumovi prozi I; Milena Merlak: v drevoredu akcije, Smrt mesečnice, Slovo v polarni noči; Filip Kalan: Gospodina Mary MED KNJIGAMI — Karel Grabeljšek, Most (Mitja Mejak); Josip Ribičič; Za zapahi (France Vurnik); Partizanov dnevnik (France Vurnik); GLEDALIŠČE — Tri dramske premiere (Vladimir Kralj); LIKOVNA UMETNOST — Batičev rudarski klub (Emilijan Ceve); RAZGLEDI — Henri Lefebvre, »La Somme et le Reste II (Jože Gorčič); POLEMIKA — Kritika drame ali drama kritike (Vladimir Pavšič); ZAPISKI — Slovenistična prizadevanja Marie Francisca de Gastro Gil (B. B.); Slovenski etnograf XII (D. Zupančič).

Doseči je treba torej oblast, svojo politično samostojnost, če hočemo postati činitelj in če hočemo odpreti pot lastnemu gospodarskemu razvoju.

Okrajna Ljudska univerza in Okrajni svet Svobod v Kopru sta priredila 5-dnevni tečaj za kinoperaterje. Tečaj je obiskovalo 17 učiteljev s podeželja, ki so se tukaj usposobili za delo z ozkotračnimi kinoprojektorji. Po končanem tečaju so vsi tečajniki uspešno opravili izpit.

Okrajna zveza TVD Partizan v Kopru pa je priredila za 22 učiteljev raznih društev v našem okraju 10-dnevni tečaj. Mladi vaditelji so se pod strokovnim vodstvom temeljito pripravili na delo v svojih društih, saj je znano, da je prav zarad pomanjkanja vaditeljev bilo delo marsikje zelo otežkočeno.

Posebno pester in tudi dokaj

Udeleženci seminarja za predsednike mladinskih aktivov in predsednike aktivov mladih zadružnikov v koprskem dijaškem domu

Semestralne počitnice v znamenju tečajev

naporen ideološki seminar je priredil Okrajni komite LMS v Kopru za predsednike aktivov LMS in predsednike aktov vov mladih zadružnikov s podeželja. Na pet-dnevnom seminarju je udeležencem predaval vrsta znanih kulturnih, političnih in kmetijskih delavcev, mladinci so si ogledali tudi nekaj filmov in obiskali podjetja TOMOS, Vino Koper, Hladičnik, Fructus, posestvo Škocjan in farmo bobrov. Pred odhod-

dom je organizator priredil za 29 udeležencev tega seminarja družabni večer.

V dneh 1. in 2. februarja so imeli prosvetni delavci z obalnega področja seminar o ideološki vzgoji na šolah. Seminar je bil v veliki dvorani koprskega gledališča in se ga je udeležilo več kot 200 šolnikov. Seminar je pripravila Zveza prosvetnih delavcev skupaj z organizacijo ZK v Kopru. (b)

PD »Tabor« iz Lokve je imelo občni zbor

Želja po znanju in razvedrilu

Kupili bodo televizor in uredili mladinski kotiček

Prosvetno društvo »Tabor« iz Lokve na Krasu ima za seboj že bogato preteklost. Na občnem zboru, ki je bil zelo dobro obiskan, so ugotovili, da je bilo društvo tudi v preteklem letu dokaj aktivno. Največ uspeha je požela dramatska sekacija, v kateri sodeluje vrsta mladih talentiranih

igralcev. Prav to stanje jim je omogočilo, da so dobro naštudirali prisrčno komedijo »Kam iz zadreg« in so na domačem odru bili deležni splošnega priznanja. S to igro je društvo uspešno gostovalo tudi v Sežani, Divači in Senožečah. Izkalal pa se je tudi podmladek: otroci osnovne šole so se predstavili z Bevkovo otroško igro »Lenuh Poležuh«, ki si jo je ogledalo veliko število mladih pa tudi odraslih gledalcev.

Prosvetno društvo »Tabor« je v minulem jubilejnem letu organiziralo vrsto proslav, razen tega pa so omogočili gostovanje raznega kulturnih skupin iz drugih krajev. V splošno zadovoljstvo vaščanov so se taka gostovanja vrstila skozi vse leto. Najbolj so navdušili pevski zbor iz Proseka, Beneški fantje in prosvetno društvo »Valentin Vodnik« iz Doline.

Člani odbora so na občnem zboru ponovno sprožili vprašanje domačega pevskega zboru, ki kljub ugodnim pogojem in prizadevanju odbora še vedno ne deluje. To zveni nekoliko čudno, posebno še, če pomislimo, da je Lokev največja kraška vas in da je še pred nekaj leti veljal domač pevski zbor za najboljšega na tem področju. Vsekakor je umesten predlog, da bi novi odbor društva to vprašanje dokončno rešil.

Kasnješa razprava pa je potekala predvsem v znamenju ureditve mladinskega kotička, v katerem bo nameščen televiziski sprejemnik. Društvo je namreč spelo zbrati potrebna sredstva in nameščajoče v bližnji prihodnosti uresničiti to staro željo. Večina udeležencev občnega zebra meni, da bi bil najbolj primeren prostor v zapuščen vasi sredi vasi, ki mu pravijo tudi Tabor. Stavba sodi med zgodovinske znamenitosti in je tudi simbol sedanega prosvetnega društva, to predlog zares ni neumesten.

Vprašanje je le, kje dobiti sredstva za potrebna popravila. Sicer pa se je mladina že izrekla za prispevek v obliki prostovoljnega dela, tako da ostane nerešeno samo vprašanje materiala. Naj pripomnim, da teče za adaptacijo te stavbe že večletna pravda, zato je sedanja odločitev, da od zahteve ne odstopijo, v celoti umestna.

Po razpravi so člani društva izvolili nov odbor, ki šteje 25 članov. Dramir

Težišče dela - na sosvetih

Dva nova sosveta — Revija mladinskih zborov — Skromen proračun — Letošnja republiška revija amaterske dramatike v Kopru?

Novi svet Svobod in PD koprskoga okraja, ki šteje 43 članov, je na svoji prvi seji pretekli četrtek sprejel več vaznih sklepov. Sodeč po potnoštevini udeležbi in zelo plodni razpravljal na novi, številčno znatno močnejši okrajni ljudskoprosvetni forum lahko v veliko oporo v pomoč občinskim svetom Svobod in samim društvo pri njihovi pomembni izobraževalni v amaterski kulturni dejavnosti.

Na seji so najprej izvolili 15-člansko predsedstvo z Ivanom MAVSARJEM na čelu. V pomoč predsedstvu so izvolili še ožji operativni sekretariat, za poklicnega tajnika pa so imenovali Igorja Pelana. Zlasti pa so v razpravi veliko pozornosti posvetili številčni okrepitevi in sestavljanju sosvetov, na katerih naj bi v bodoče po splošnem mnenju stolone težišče kulturno-vzgojne dela in usmerjanja amaterske dejavnosti. Tako so številčno znatno okrepile dosedanje sosvete za izobraževanje, za knjižničarstvo, za glasbo in dramatiko, ter ustvarili še dva nova sosveta: za estetsko vzgojo in folklor in sosvet za klubsko in družbeno življenje. Nadaljnja značilnost je, da so bili

tako v predsedstvo kot v vse sosvete izvoljeni tudi vodilni predstavniki vseh treh italijanskih kulturnih krožkov v Kopru, Piranu in Izoli, kar bo nedvomno prispevalo k nadaljnemu tesnejšemu sodelovanju med slovenskimi in italijanskimi kulturnimi skupinami v teh krajih.

Cepav na prvi seji še niso podrobnejše razpravljali o programu dela posameznih sosvetov, kar je predvsem stvar, ki jo morajo temeljite proučiti sosveti sami, pa so za nihov delo nakazali nekaj glavnih okvirnih smernic. Tako so bili vsmenjeni, naj bi sosvet za izobraževanje, ki ga bo še nadalje vodil Rudolf Kobolt iz Kopra, skrbel zlasti za tesno povezavo z okrajnim zavodom in občinskimi odbori Ljudske univerze. Okrajni svet je mnenja, da ima izobraževalni sosvet slej ko prej vazne naloge, ker občinske ljudske univerze kljub temu, da v večini sedmih občin v okraju že zelo uspešno delujejo, ne morejo s svojimi programi zajeti vseh krajev in vasi, niti vseh področij, ki ljudi na podeželju zanimajo. Zato bodo prosvetna društva preko svojih izobraževalnih sekic moralne še nadalje skrbeti, da bodo v programu predavanj zajeti tudi njihovi kraji in da bodo ti programi prilagojeni potrebam kraja in zveznih amaterskih festivalov.

Ustanovitev novega sosveta za estetsko vzgojo in folklorom, ki ga bo vodil Slavko Hitl, je narekoval potrebu, da bi bolj načrtno nudili pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti tudi folklorne ansamble, ki so uspešno delovali v privabljaljivo mladino (Bistrica, Piran, Koper). Ta sosvet bo pomagal tudi pobudi koprskih amaterjev-slikarjev, ter podobnim željam po likovno-estetski vzgoji, ki je zelo važna, pa je dolje, načrtno nuditi pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti tudi folklorne ansamble, ki so uspešno delovali v privabljaljivo mladino (Bistrica, Piran, Koper). Ta sosvet bo pomagal tudi pobudi koprskih amaterjev-slikarjev, ter podobnim željam po likovno-estetski vzgoji, ki je zelo važna, pa je dolje, načrtno nuditi pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti tudi folklorne ansamble, ki so uspešno delovali v privabljaljivo mladino (Bistrica, Piran, Koper). Ta sosvet bo pomagal tudi pobudi koprskih amaterjev-slikarjev, ter podobnim željam po likovno-estetski vzgoji, ki je zelo važna, pa je dolje, načrtno nuditi pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti tudi folklorne ansamble, ki so uspešno delovali v privabljaljivo mladino (Bistrica, Piran, Koper). Ta sosvet bo pomagal tudi pobudi koprskih amaterjev-slikarjev, ter podobnim željam po likovno-estetski vzgoji, ki je zelo važna, pa je dolje, načrtno nuditi pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti tudi folklorne ansamble, ki so uspešno delovali v privabljaljivo mladino (Bistrica, Piran, Koper). Ta sosvet bo pomagal tudi pobudi koprskih amaterjev-slikarjev, ter podobnim željam po likovno-estetski vzgoji, ki je zelo važna, pa je dolje, načrtno nuditi pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti tudi folklorne ansamble, ki so uspešno delovali v privabljaljivo mladino (Bistrica, Piran, Koper). Ta sosvet bo pomagal tudi pobudi koprskih amaterjev-slikarjev, ter podobnim željam po likovno-estetski vzgoji, ki je zelo važna, pa je dolje, načrtno nuditi pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti tudi folklorne ansamble, ki so uspešno delovali v privabljaljivo mladino (Bistrica, Piran, Koper). Ta sosvet bo pomagal tudi pobudi koprskih amaterjev-slikarjev, ter podobnim željam po likovno-estetski vzgoji, ki je zelo važna, pa je dolje, načrtno nuditi pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti tudi folklorne ansamble, ki so uspešno delovali v privabljaljivo mladino (Bistrica, Piran, Koper). Ta sosvet bo pomagal tudi pobudi koprskih amaterjev-slikarjev, ter podobnim željam po likovno-estetski vzgoji, ki je zelo važna, pa je dolje, načrtno nuditi pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti tudi folklorne ansamble, ki so uspešno delovali v privabljaljivo mladino (Bistrica, Piran, Koper). Ta sosvet bo pomagal tudi pobudi koprskih amaterjev-slikarjev, ter podobnim željam po likovno-estetski vzgoji, ki je zelo važna, pa je dolje, načrtno nuditi pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti tudi folklorne ansamble, ki so uspešno delovali v privabljaljivo mladino (Bistrica, Piran, Koper). Ta sosvet bo pomagal tudi pobudi koprskih amaterjev-slikarjev, ter podobnim željam po likovno-estetski vzgoji, ki je zelo važna, pa je dolje, načrtno nuditi pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti tudi folklorne ansamble, ki so uspešno delovali v privabljaljivo mladino (Bistrica, Piran, Koper). Ta sosvet bo pomagal tudi pobudi koprskih amaterjev-slikarjev, ter podobnim željam po likovno-estetski vzgoji, ki je zelo važna, pa je dolje, načrtno nuditi pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti tudi folklorne ansamble, ki so uspešno delovali v privabljaljivo mladino (Bistrica, Piran, Koper). Ta sosvet bo pomagal tudi pobudi koprskih amaterjev-slikarjev, ter podobnim željam po likovno-estetski vzgoji, ki je zelo važna, pa je dolje, načrtno nuditi pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti tudi folklorne ansamble, ki so uspešno delovali v privabljaljivo mladino (Bistrica, Piran, Koper). Ta sosvet bo pomagal tudi pobudi koprskih amaterjev-slikarjev, ter podobnim željam po likovno-estetski vzgoji, ki je zelo važna, pa je dolje, načrtno nuditi pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti tudi folklorne ansamble, ki so uspešno delovali v privabljaljivo mladino (Bistrica, Piran, Koper). Ta sosvet bo pomagal tudi pobudi koprskih amaterjev-slikarjev, ter podobnim željam po likovno-estetski vzgoji, ki je zelo važna, pa je dolje, načrtno nuditi pomoč raznimi baletnim skupinam, ki so zasedle — poleg že starejše koprsko baletne šole delovati zdaj še v Izoli, Piranu, Postojni in Ilirske Bistrici. V nekaterih krajih pa bi kazalo obnoviti t

OB PRVIH DVEH
KNJIGAH KNJIŽNE
ZBIRKE »DOKAZI«

IZPOLNJENA VRZEL

»Celjski Stari pisker« in »V objemu podzemlja« v izdaji kulturnega, prosvetnega in zgodovinskega zavoda »Borec«

Kulturni, prosvetni in zgodovinski zavod »Borec« iz Ljubljane (prej se je imenoval Založba »Borec«) si je kot eno izmed esrednjih nalog zadal izdajanje, propagiranje in razširjevanje literature, izdelkov likovne umetnosti in izdelkov uporabne umetnosti s tematiko NOV in naprednih ljudskih sil.

Če seveda gledamo to dejavnost zavoda samo površno, se ta počaže kaj preprosta. Namreč da je izdajanje knjig s tematiko iz NOB zelo preprosto. Če pa navedemo podatek, da je bilo v dobrširinjstih letih v Sloveniji izdanih le 217 knjig, brošur in brošuric iz NOB, potem je naloga zavoda zelo, zelo pomembna. Zajek dandanes so dobro napisane knjige s tematiko iz NOB zelo iskane, bralci so do teh knjig mnogo bolj kritični in zahtevnejši. In še nekaj je, na kar so izdajatelji knjig iz NOB v preteklih letih pozabili!

Da v naši dosedanji žetvi knjig s tematiko iz NOB nimamo mnogo velikih del, romanov, no, tega niti konec koncev ne smemo zameriti našim pisateljem. Zamejimo pa jin lahko to, da so se premalo lotevali opisovanju tistih dogodkov, ki jih pri nas sleherni človek pozna, ne sicer podrobno, toda ostala so jin v spominu. Z drugo besedo: mnogo je krajev, kjer so se v času NOB dogajale velike, pomembne stvari, ni pa bilo doslej še nikogar, ki bi take dogodke v preprosti, ljudem razumljivi besedi opisal in jih tako ohranil ter s tem prispeval do kajšen delež k splošni zgodovini NOB. Na primer: dogodki iz bolnišnice »Franje«, partizanska akcija v Postojnski jami, borba v Jelenovem žlebu, borba v Dražgošah, mučilnica na Urhu pri Ljubljani itd. Nekaj poskusov je sicer bilo, vendar to delo ni bilo sistematično in je zaspalo.

Te naloge se je zato resno in z vso vnenom lotil zavod »Borec« in pred dnevi sta izšli že tudi prvi knjigi. Za novo knjižno zbirko, imenovano »Dokazi«, ie precejšnje zanimanje, saj bodo po njej segali ne le odrasli bralci, temveč tudi mladina, v šolah pa

jo bodo lahko uporabljali kot pomagno učno čitivo. »Dokazi« bodo torej zbirali vse načinjene in vse najbolj usodne dogodke iz NOB v priročnih knjigah, ki bodo tako po vsebinu kakor po ceni dostopne širšemu krogu bralec. Resnično: s to zbirko bo vrzel, ki jo je bilo čutiti že nekaj let, izpolnjena. In zdaj nekaj besed o prvih dveh knjigah.

»Celjski Stari pisker« avtorja Staneta Terčaka (knjigo je opremil Vlasto Kopač) je 125 strani obsegajoča dokumentacija iz mučilnice, iz nemških zaporov v Cetru, kjer so nacisti ustrelili 374 talcev. Avtorju je uspelo na poljuden, razumljiv in lahek način s pomočjo dokumentov, nekaterih poslovilnih pisem in spominov nekdanjih zapornikov v tej mučilnici verno zapisati strahovite razmere, ki so jih preživel le redki Slovenci, zaprti v tej nacistični ječi. V knjigi je še popoln seznam v Starem piskru ustreljenih talcev, vsebino pa dokumentirajo še fotografija o strelenju talcev.

Druga knjiga zbirke »Dokazi« je Franceta Šusteršiča »V objemu podzemlja«, opremil pa jo je akademski slikar Evgen Sajovic.

V reportažno-dokumentarnem slogu je avtor opisal diverzantsko akcijo partizanov, ki so v noči od 22. na 23. aprila 1944 vdrli skozi Črno jamo in pri glavnem vhodu začeli 20 vagonov pogonskega goriva, ki ga je sovražnik spravil v podzemlje, misleč da bo tam popolnoma varno. Razen čisto dokumentarnega pripovedovanja pa je v knjigi opisano tudi psihološko dogajanje skupine diverzantov XXXI. divizije v boju z zahrbtnim in njim neznanim podzemljem. Pisce je knjigo napisal tudi na osnovi razgovora s preživelimi diverzanti te akcije, ki so se lani zbrali v Postojni. Spretno pa so strnjeni v zaokroženo celoto tudi dogodki pred akcijo in po njej in nam hrati gorore o tedanjem vojaškem in političnem stanju v Postojni in v njenem zaledju ter naslopu v Slovenskem Primorju. V knjigi sta tudi dve fotografiji: skica Po-

stojnske jame z oznakami, kje je bilo sklopišče bencina in kako so prišli diverzanti do njega, in fotografija ponazoritve vojaške situacije med Nanosom in Postojno v dneh od 19. do 24. aprila leta 1944; oba izvirnika pa hrani Muzej NOB v Ljubljani. Razen tega pa je v knjigi tudi nekaj fotografij iz NOB in posnetki iz Postojnske jame. Knjiga pa ima še poseben dodatek o Postojnski jami in drugih kraških čudesih, tako da bo bralec še z večjim zanimanjem lahko prebral prvi del knjige, ker mu bo bolj plastično prikazana celotna Postojnska jama, to čudežno podzemlje, skozi katerega so morali diverzanti hoditi, da so prišli do svojega cilja — nemškega bencina.

S. A.

PRISPEVEK NAŠIH ZALOŽB K PRAZNOVANJU JUBILEJNEGA LETA ZKJ

PRVI TOP

Odlomek iz zgodovinskega gradiva NOB Matevža Hacetata: »Komisarjevi zapiski« — II. knjiga — S XIV. divizijo — Izida Mladinska knjiga — S fotografijami Jožeta Petka, padlega partizanskega fotoreporterja — Opremil Savo Sovre

30. aprila. Zopet smo na področju Rdečnik-Pečovnik. Dnevi so topli. Kmetje obdelujejo zemljo in zadovoljno ogledujejo borce. Tu in tam drži za plug ali poganja vole kak starejši partizan, ki je kje v notranjskih gorah zapustil kmetijo, pa ga sedaj v topli pomladki kliče in vabi zemlja. Ej, ti naša ljuba zemljica! Vsak, ki te je kdaj obdeloval in živel s teboj, ve, kaj pomeni našemu človeku. Človek, ki ni navezan na svojo zemljo, je kakor kavavica.

Pripravljalci smo se za napad v dolino. Minerci so delali in zbirali razstrelivo. Od vsepovsod je prišlo precej kurirjev; prišlo so od koroške strani in iz Savinjske doline, celo s Kozjanskoga so prišli. Kurir, ki je prišel od Save, pravi, da si bo prišel ogledat naše enote Kveder-Tomaž z neko rusko misijo.

»No,« pravi Luka, »bomo vsaj

videli Ruse, prave ruske vojaške predstavnike.«

Mlada, čedna dekleta so bila takoj rada med našimi bortci. Prihajala je lepa pomlad. Mladost pa — pravijo — je kakor pomlad. Naša pomlad pa je bila še vedno nevesela in krvava. Pred nami so bile še težke borce. Gledam dva zaljubljenca. Tiščita se skupaj in se smehljata. Ne mislita na borce, na rane, na smrt.

»Komisar, rad imam čedna dekleta. Bom vsaj laže umrl, kadar bo treba, če mi bo pred očmi slika ljubljene ženske,« je govoril obvezčevalec Jože.

Zadnji dan aprila smo odšli v Trinajsto po rebrastih gorah in grebenih proti Graški gori. Obvezčevalci so nam sporočili, da lahko zaplenimo v Velenju tri ali štiri topove, če bo šlo vse po načrtu. Tako se je cela Trinajsta brigada spustila proti Velenju. Jaz pa sem ostal v štabu divizije v vasi.

Celo noč nismo zaspali. Kurirji so prihajali in hitro odhajali. Zategli rafali in eksplozije bomb so pretresali ozračje celo noč. Pozno čez počelo smo dobili sporočilo da so naši v Velenju zaplenili top. Bili smo zelo veseli. Kaj ne bi bil, top ni majhna reč! Gedžo je od veselja skakal, pa tudi vsi bortci Trinajste brigade.

Zgodaj zjutraj so res pripeljali ves rokrt z zelenjem pri zaplenjeni top na Stajerskem. Bortci so vriskali in peli. Top je zaplenila prva četa vrvega bataliona, katerega komandant je bil hribri Duško iz Kočevske. Navadno je nosil kano po strani. Samozavestno se je oziral okrog sebe in stopil k meni:

»Moj batalion ga je zaplenil. Pravzaprav sta ga zaplenila z nekaj bortci komandir čete Telič Jože iz Četni komisar Klančar Jože iz Cerknice.«

Tudi Telič je bil Notranjec — doma in Gornjega jezera, velik, močan fant. Zaplenili so tudi precej mitraliezov, pušk in drugega orožja. In kako lep je bil tisti dan! Ko so posigli prvi sončni žarki, se mi je zdelo, da sije danes Stajersko sonce svetleje in topleje kot druge dni.

Ta dočodek smo takoj sporočili štabu cone. Usnehe Trinajste brigade smo sporočili tudi vsem okrožnim komitejem na Stajerskem in Koroškem. Bortci Trinajste brigade so peli, pili in se veselili ob zaplenjenem topu, ki je stal na vrtu ves okinčan. Prišli so tudi s kmetij daleč naokrog, da bi videli top. Ranjeni, ki so jih prinesli na nosilki iz Velenja, so še enkrat prosili da bi si ogledali top, preden jih bodo onesli v bolniške bunkerje. Človeka kur pri sreču zagrablji, ko vidi, kako so ranjeni bortci ponosni na zaplenjeno orožje, posebno pa na top.

Sveti Ivan je vsebine:

Satanov nasmej (Duško Kalič); O sodba (Vojo Terič); Padli so za ideale (F. S.); Iz obroča (Jelka Višovič-Elekta); Nathuiše (Anica Semajna); Skok čez zid (F. S.); Srečanje v snegu (Miha Klinar); Zadnje dejanje ilegalca Cebulja (Vid Posavški); Zlo za zlo (Tone Selškar); Skozi mejo Alojz Ravbar; Noč nad Crno reko (Volček Naumček); Jubilej slikarja-borcev; Bolniki Tvan Jani; Pisma uredništva; SPOMINI INTERNIRANCEV — Ob naših grobovih v Gornjih (France Šusteršič); Ne pestimo, da bi karkoli utonilo v pozabolj; Alessandro (Drago Suh); Mrtvo okno (Tone Selškar); Prevemu se je nosrečilo (Aleksander Vojnović); Streli (Fedor Bevc); OKNO V SVET — Kambodza — legenda in stvarnost (M. O.); Etiopia ni več na robu sveta (J. S.); Naš odnos do kolonializma. ZANIMIVOSTI IZ MINULIH VOJN — Doživljaji pilotov v španski državljanski vojni; IZ NASIH KINEMATOGRAFOV — Pet minut raja (M. P.); Film o tovarštvu in požrtvovanosti (M. P.); SE NE VESTE? — ORGANIZACIJE ZVEZE BORCEV — O popisu članov ZB; Razpis Kajuhovih nagrad; Poskrbimo za partizanske družine (M. P.); Zanimiva razprava: Glas iz Murske Sobote (J. J.); Jubilej Valvazorjeve name; Kratke novice: ZA MLADE BRALCI — Partizanski top pripoveduje (F. Godec); Cuden pogreb; Zadnja priša, prvi mleja.«

LION FEUCHTWANGER

Mračna groza inkvizicije

Odlomek iz biografskega romana slavnega španskega slikarja »GOYA ALI TRNOVA POT SPOZNANJA«, ki je te dni izšel pri Mladinski knjigi v zbirki Levstikov hram — Z esejem Miroslava Krleže o Goyi — Prevedla Rudolf Kresal in H. Grün — Opremil M. Pogačnik

Goya je slikal veselo sliko romarske poti k San Isidru. Slikal je vdano, veselo. Bil je sam. Iznenada pa je Francisco začutil, da je nekdo v atejeju.

Res, nekdo je bil tu, vstopil je, ne da bi bil potrkal, nek človek v noši nunci, sla Svetega oficija.

»Hvaljeni budi Jezus Kristus,« je dejal mož.

»Na vekomaj amen,« je odgovoril don Francisco.

»Ali mi hočete, prosim, potrditi, don Francisco,« je zelo vladljivo dejal nuncio, »da sem vam izročil neko plisanje Svetega oficija.«

Dal mu je potrdilo, Goya je podpisal. Mož mu je izročil pismo, Goya ga je vzel in se prekrižal.

»Blagoslovjena budi sveta Deviča,« je dejal nuncio.

»Trirkrat blagoslovjena, je odgovoril don Francisco, in nuncio je odšel.

Goya je sedel z neodprtim zapečatnim pismom v roki. Zadnji čas so veliko govoril, da inkvizicija sodbe nad Pavlom Olividom ne misli razglasiti javno, temveč na auto-particularu, na slovesnosti, določeni samo za povabilence. Biti povabilen na takto slovesnost je bilo častno in neverno svarilo. Goya je bil prepričan, da pisanje v diegovi roki vsebuje takšno vredno. Sveti nati je začutil ves strah, ki ga je bil prevezel ob tistem in nemudoma vpadu sračna. Goyu mogel treseti, se koten je sedel v nastanju, tračalo je dolgo, preden je odpeljal pismo.

Ko je Francisco povedal Joseju, da je povabilen, se je budo ustrežil. Zdaj se je začelo izpolnjevati tisto, kar je bil preročeval njen brat: Francisco je nestravno živilenje je povzročilo, da je prišel na glas krivoverca. Pobudo za to nevarno povabilo je gospodarji, pri inkviziciji verjetno boli kot njegovog običajno občuvanje z brezbožniki dalo predzračno javno aškanovanje in negovega Univerzitetnega ramenja z Albo Hugo. Je bilo to, da je bil njen Franco res krivoverec. In načut je: lubit ga je, ljubiti ga je tako silno, kakor niso človek ljubiti človeka. In če bi jo

vabiljeni gostje, ministri, generali, rektorji, vseviličja, vojnični pisatelji, tisti, ki so bili osmisljeni naprednega misljenja. Kdor se ne bi odzval vabilu na takto slovesnost, bi celo v primeru bolezni pomenilo isto, kakor odobravljeno kriovverstvo.

Nadalje so bili povabljeni tisti tisti, ki so bili povabilni. Olavidova nadškof Despuig iz Granda, škof iz Osme, brat Ronald iz Freiburga, možje Mesta, ki so zaradi Olavidovih naštej izgubili prezplačne pašnike.

Vsi, prijavljeni in sovražniki, so se delili na veliki tribuni, njim nasproti je čakala druga tribuna na gospode inkvizicije. Iznad njihovih glav je viseala znamenita slika svetega Dominika: ležal je na zemlji, izvrpan od mučenja samega sebe, sveti Devica Marija pa ga usmiljeno teši z mlekom, ki teče iz njenih prsi v njegova usta.

Sredi cerkve je bil postavljen nizek oder, na njem so stale krste mrljev, privezane na črno zagnjene križe, pa slike pobegli krivovercev; drugi oder je čakal na žive krivoverce.

Zunaj se je ta čas približevala procesija sodnikov in zločincev. Na čelu procesije je bil konjenički polk iz Murcie, a zaključevala jo je afriška konjenica, vse ostalo vojstvo Madriža da bo viča božjo v katedrali v katoliške vere Sveti oficij v cerkvi San Domingo El Real meševal auto particular, »pri odprtih vratih«, tako da bi se kljub izključitvi javnosti lahko vse prebijalo v Madrid. Udeleženci so bili vse prebijali v katedrali v celoti pokriti.

Pred vpadom v cerkev je velikega inkvizitora Lorenzana je povabilo najuglednejše v zgodovini in zgodovini inkvizicije, povabil je ne samo don Miguela Cabarrusa, Jovelanosa, temveč celo don Manuela Rima, ki je bil nujno svetovel, da naj v zadevi Olavidu nikakor ne objava auto publico, da ne bi razdrobil Krone, pač pa da naj bo obsooba krivoverca dovolj javna. Zato se je odložil za auto particular, »pri odprtih vratih«, tako da bi se kljub izključitvi javnosti lahko vse prebijalo v katedrali v celoti pokriti.

Ko so spet pogledali kviški, je bila zasedena tudi tribuna živih krivovercev. Sedeli so na odru s krstami mrljev, ti živi krivoverci, na nižki klopi, tudi oni ob vznožju črno zagnjenega križe.

Bili so štirje, obleseni v sambenito,

Matevž Hace: Komisarjevi zapiski

Prva knjiga KOMISARJEVIH ZAPISKOV (izšla je pred dobrim letom) se je končala ob kapitulaciji italijanske vojske in ob avtorjevem odhodu za pomočnika komisara XIV. divizije. Tako je potem druga knjiga postala kronika slavne XIV. divizije, kronika legendarnih poti te divizije na Stajersko, v tiste slovenske kraje, ki so jih nacisti že za na več proglašili za nemške. In kronika je postala to, ker je ta pot bil: kronika nenehnih borb, kronika ljudske vstaje na Stajerskem in kronika večne partizanske zmage.

O poti XIV. divizije je bilo napisanih že več knjig ter je Hacetova druga knjiga »Komisarjevi zapiski« še eno pričevanje več. To pričevanje ima svojo veliko vrednost, ker ga je zapisoval avtor, ki je imel postuh za partizanskega sočloveka in borce. Tudi tej njegovih drugih in zaključnih knjig bi mogli zapisati, kar je kritika povedala o prvi v naši sodobnosti: »Delo je živ in objektivna priča o velikih dogodkih, v katerih se je človek moral znati ne samo zase, temveč tudi za druge: o ljudeh, ki so mnogo prestajali in obupavali, a vključevanje vztrajali; odkritko poročilo o dogajanjih in doživetjih, pisano z razsodnostjo in prizadetvostjo. Knjiga je dragocen dokument, ki hrani bogato zakladnico dogodkov in ponašanj posameznikov v odločilnih časih. Po njej bo moral seči vsakdo,

OTROCI PADLIH BORCEV NA POČITNICAH V SLOVENSKEM PRIMORJU

Vsa domovina jim nadomestuje starše

Kot smo že poročali, je Okrajni odbor Zveze borcev v Kopru povabil za semestralne počitnice v Slovensko Primorje 32 otrok padlih borcev iz vse Slovenije. Mladi gostje so preživeli ob morju deset sproščenih in nepozabnih dni in gostitelji so jim pripravili marsikatero prijetno presečenje. Lepih počitnic si res nihče med njimi ni mogel zamisliti, saj je za mnoge pomenil že pogled na novo podobo naših obalnih mest in na neskončno morsko planjavo enkratno doživetje. Gostitelj je poskrbel, da je bil program zares pester: bivanje v Kopru in hotelu Palače v Portorožu, obiski tovarn in delovnih kolektivov, najlepših izletniških toček — Pirana, Socerba, Izole, sprejem pri predstavnikih ljudske oblasti in še mnogo drugega veselja. Skoda le, da so zimski dnevi tako kratki, prekratki, da bi v celoti odzeli svojo radovednost in željo po odkrivanju in spoznavanju novih krajev in ljudi. Kljub tej pomanjkljivosti in slabemu vremenu pa so otroci padlih borcev v celoti spoznali in dobili novo potrdilo, da goji vse ljudstvo, tudi na tem skrajnem koncu naše domovine, do njih veliko ljubezen, da ceni in spoštuje žrtve njihovih starcev, ki so jih male in neobogljene puščali na svojih domovih in prepričanju, da bo domovina skrbela za mne, če se oni ne bodo vrnili.

Od zadnjega vojnega leta je preteklo že 15 let. Vse, kar ni bilo dano očetom in materam, doživljajo sedaj njihovi otroci. Vojnih grozot se mnogi med njimi ne spominjajo več, toda ob naših kratkih srečanjih in bežnih razgovorih nihče izmed njih ni mogel zakriti trpkega spoznanja in krušte resnice: izgubo staršev in topilne domače ognjilca. Nismo načenjali še nezacetljivih ran preteklosti, raje smo pokramljali o njihovem sedanjem življenju in načrtih, ki jih imajo za prihodnost.

Izlusčili smo štiri zgodbe, štiri rešnične zgodbe, polne življenjskega skača in vere v življenje in človeka. Nihče ne bi mogel reči, da je Ljuba Radič Bosanka. Toda rada vam bo povedala, da se je rodila 1939. Leta v neki bosenski vasici in se še spominja svoje ožje domovine. Tam nekje v bosenskih planinah je tudi grob njenega očeta.

— Sicer pa ne govoriva o tem, raje mi povej, kje živiš in katero šolo obiskuješ?

— Živim v Ljubljani že od 1945. leta. Srečna sem, da so mi dobri ljudje pomagali vzljubiti mojo drugo domovino. Tukaj sem uresničila tudi moj življenjski cilj: kmalu bom zaključila šolanje na šoli za sanitarno tehniko. Imam samo še eno nelzpoljeno željo: rada bi službovala v Ljubljani, da se mi ne bi bilo treba ločiti od ljudi, ki sem jih vzljubila...

— Ali si zadovoljna, da ste izbrali Slovensko Primorje za kraj, kjer preživljate zimske počitnice?

— Seveda! Ze dolgo sem želela spoznati tudi ta konec naše domovine. Lahko vam rečem, da me je močno presenetilo vse, kar sem tukaj videval: povsod nova gradilišča; ladjice, ki prihajajo in zapuščajo ta lepa obmorska mesta in spominjam na prebrane knjige o morju in pomorskih. Da, lepo je pri vsi in dobrimi ljudje mas spremljajo na vsakem koraku. Ne vem, kako jim bomo povrnili vse

trud in ljubezen, s katero so nas sprejeli...

Tudi 18-letni Franc Mihelič si je izbral Ljubljano za kraj svojega šolanja. V Sevniku na Dolenjskem je živel s starši eno, oziroma štiri leta. Ostala mu je samo slika, ki jo nosi vedno pri sebi. Živih se ne spominja, saj mu je bilo komaj eno leto, ko je umrla mati, ki so jo fašisti trpinčili zaradi sodelovanja z osvobodilno vojsko, oče pa je padel tri leta zatem s puško v roki.

— Da, družba mi je nadomestila starše, mi je rekel postavni mladenič. — Sedaj obiskujem Srednjo gradbeno šolo, ki jo bom kmalu končal. Rad se ji bom oddolžil za vso skrb in pomoč, saj gradbenih strokovnjakov pri nas še vedno primanjkuje. Na drugo vprašanje, če sem že kdaj bil v Kopru, lahko odgovorim pritridentalno. Seveda ste medtem zgradili že mnogo novega in lahko mi verjamete, da bi rad služboval v teh lepih krajih.

Franc Macuh, rojen v Spitaliču pri Ponikvi, je bil eden najmlajših udeležencev desetdnevnega letovanja pri nas. Komaj 15 let ima in je pravi »sin domovine«. Nikogar nima več, niti sorodnikov. Vse je pobrala volna vihra. Obiskuje 2. razred višje gimnazije v mlađinskem domu v Dobrni.

Z spremembom drugačno vprašanje: — Kako si končal razred v prvem polletju?

— Odlično — kot vedno doslej.

— Za kateri poklic pa se boš odločil po študiju na gimnaziji?

— Risanje me že od malih nog najbolj veseli. Slikar bom.

— Ali kaj pogrešaš v domu, kjer živiš?

— Prav nič. Vzgojitelji in učitelji skrbijo za nas, kot da bi bili njihovi otroci...

Se en kratek razgovor:

Tončka Komiljanec, stara 19 let. Oče je padel kot prvoborec tik pred osvoboditvijo, mati pa je umrla tri leta zatem.

— Praviš, da si Ljubljancinka,

izlussčili smo štiri zgodbe, štiri rešnične zgodbe, polne življenjskega skača in vere v življenje in človeka. Nihče ne bi mogel reči, da je Ljuba Radič Bosanka. Toda rada vam bo povedala, da se je rodila 1939. Leta v neki bosenski vasici in se še spominja svoje ožje domovine. Tam nekje v bosenskih planinah je tudi grob njenega očeta.

— Sicer pa ne govoriva o tem, raje mi povej, kje živiš in katero šolo obiskuješ?

— Živim v Ljubljani že od 1945. leta. Srečna sem, da so mi dobri ljudje pomagali vzljubiti mojo drugo domovino. Tukaj sem uresničila tudi moj življenjski cilj: kmalu bom zaključila šolanje na šoli za sanitarno tehniko. Imam samo še eno nelzpoljeno željo: rada bi službovala v Ljubljani, da se mi ne bi bilo treba ločiti od ljudi, ki sem jih vzljubila...

— Ali si zadovoljna, da ste izbrali Slovensko Primorje za kraj, kjer preživljate zimske počitnice?

— Seveda! Ze dolgo sem želela spoznati tudi ta konec naše domovine. Lahko vam rečem, da me je močno presenetilo vse, kar sem tukaj videval: povsod nova gradilišča; ladjice, ki prihajajo in zapuščajo ta lepa obmorska mesta in spominjam na prebrane knjige o morju in pomorskih. Da, lepo je pri vsi in dobrimi ljudje mas spremljajo na vsakem koraku. Ne vem, kako jim bomo povrnili vse

tronje, ugotavljal namreč z žalostnimi srcem, kot človek, ki odkriva skeleto resnico, nasproti kateri pa umovanje ne more veljati več kot zaponka nasproti železnemu oklepku. In Nardena se je oklepalo globoko domovinsko čustvo. Po zatrdirh v mestu je prav zares ljudil Italijo, Jubil s halucinacijskim obupom človeka, ki v svoji globini čuti in razume, da sploh ni Italijan.

Tisti, ki se niso rodili v protislovnih, neopredeljivih in nesmiselnih obveznih predelih, ne bodo nikdar dobro in resnično razumeli svojevrstne bolne in pretirane duševno ti, svojevrstne gluhe norosti, ki ji v teh zamotanih predelih podležejo tudi zobraženi, nadarjeni in na videz učravnovešeni ljudje. Primer tako imenovane »dvojne osebnosti« so tu pri nas vsakdanji pojav. Tu se prav lahko zgodi, da spoštovana, omikanata v vsakem pogledu konkretna oseba, ki je leta in leta govorila Italijansko, nekoga večera ponori, se opijani in začne, na začudenje prijateljev, preklinati po sloveni, ko kak fakin. In zgodi se, da tudi naš proti nas vsekakor pogledu konkretna oseba, ki se kaže slovenski faktin, ki so ga vsi imeli za topega nevedenca, zabljuči in začne iznenadno s svojim dekletom govoriti v italijansčini, in katero ne bi mogel nitič prisluhniti, da bo cvetela na njegovih ustnicah. Toda, do tu nihudega, ko mine pijačnost, m'ne ljubezen, so bosta spoščanija oseba in fakin vrnila k svoji običajni govorici ter milno potisla v podzavest svojo »drugo« polovicu. Ta stvar pa postane resna v kraju kot je Trst, ko »dvojna osebnost« sklene, da bo postala »ena«, nedeljiva in absolutna, ko sklene, da bo izgnala svojo drugo polovicu in se vrgla vse le na eno stran. Tega ne more storiti, ne da bi se onečastila. In glejte, tako slizlagamo mnoge primere politično nevrastenje, ki se porajajo v mestu, kakršno je naše in ki jih pogostoma napačno ali celo površno uvrščajo pod kratek termin nacionalizem. Tu pa ne gre za to, temveč za nacionalistično namislenost 'n to nam'šenost se seveda kaže, in najbrž tudi je, bolj odkrita, bolj čustvena, bolj preprificana kot kakršenkoli drugi nacionalizem. Nacionalist na meji ne poveljuje stvari, ki bi bile konkretne, dobre, ki bi že bile v njem, v njegovem deželu, kakor dela n pr. Toskanec, ko trdi, da so Italijani največje ljudi tvo na svetu. Ta ugotovitev Toskanec, kakor je že sleparska in tveganja, pa vendarle sloni na nečem, kar je resnično, namreč

zakaj pa obiskuješ gimnazijo v Stični?

— Nekje v teh krajih je padel moj oče in se mi zdi tamkaj vse bolj domače. Težko bi se ločila od tega kraja in od dobrih Dolnjcev, ki so me vzgojili.

— Da, takšni so naši otroci, nam je pred slovesom dejal njihov vodja Lojze Gornik, strokovni učitelj iz Ljubljane. Že vrsto let jih spremja v Šoli, na letovanjih, poučnih ekskurzijah, zato jih dobro pozna. — Vsi so si kot bratje in sestre. Tovarištvu in pomoč bližnjemu — to so njihova živiljenjska vodila. Tako jih tudi vzgajamo in družba ne skopari s sredstvi. (bb)

Okrajni odbor Zveze borcev v Kopru je povabil za semestralne počitnice v naše kraje 32 otrok padlih borcev iz vse Slovenije. Mladince in mladinke je pred odhodom iz Kopra sprejel tudi podpredsednik OLO Koper inž. Peter Aljančič in se zadržal z mladimi gosti v daljšem razgovoru.

PRVA POKRAJINSKA KONFERENCA ITALIJANSKE PROTIFAŠISTIČNE MLADINE

Temelji v boju skovanega bratstva

Pred petnajstimi leti — 21. februarja 1945 — je bila v Cerknem prva konferenca italijanske protifašistične mladine, ki se je v vrstah jugoslovenskih vojaških enot v Slovenskem Primorju skupaj z nami bojevala proti skupnemu fašističnemu sovražniku

dine na slovenskih tleh. Ta sklep je bil uresničen na konferenci v februarju 1945.

Takrat je Cerkno, prijazna primorska vas, nudilo gostoljubje mladim delegatom iz Trsta, Gorice, Istre in Furlanije ter predstavnikom mladine iz Italijanskih vojaških enot.

Udeležence konference je pozdravila Vida Tomšičeva v imenu SNOS, Albin Duje v imenu Pokrajinskega odbora OF, predstavniki Glavnega odbora ZSM, Pokrajinskega odbora ZSM, vojaški poveljniki, Slovenci in Italijani, ki so zaželegli plodno delo in uspešen zaključek zborovanja. V imenu Centralnega komiteja KPS, med drugim takole pozdravila: »... Ta konferenca je demonstracija pred vsem svetom, da znamo probleme nacionalnega sožitja v stičnih predelih rešiti sami, brez tuge pomoči... Čestitam vam, mladina, da ste znali prvi način pot drug k drugem, pot najtenejše povezave...« (AIZDG, zapisnik konference).

Najboljši dokaz vsestranskega sodelovanja mladine obeh narodnosti je bila pokrajinska predkongresna konferenca ZSM in GAIL v decembru 1944, katero je Lidija Sentjurje, član Centralnega komiteja KPS, med drugim takole pozdravila: »... Ta konferenca je demonstracija pred vsem svetom, da znamo probleme nacionalnega sožitja v stičnih predelih rešiti sami, brez tuge pomoči... Čestitam vam, mladina, da ste znali prvi način pot drug k drugem, pot najtenejše povezave...« (AIZDG, zapisnik konference).

Organizaciji GAIL na terenu ter »Giovumentu comunista« v vojski, sta se v zimskih mesecih 1944–1945 organizacijsko in številčno toliko razvili, da je Pokrajinski komite SKOJ za Slovensko Primorje spoznal, da je možno ustanoviti novo mladinsko pokrajinsko vodstvo, ki bo do konca vojne usmerjalo delo italijanske mla-

đine na slovenskih tleh. Ta sklep je bil uresničen na konferenci v februarju 1945.

Takrat je Cerkno, prijazna primorska vas, nudilo gostoljubje mladim delegatom iz Trsta, Gorice, Istre in Furlanije ter predstavnikom mladine iz Italijanskih vojaških enot.

Udeležence konference je pozdravila

Vida Tomšičeva v imenu SNOS, Albin Duje v imenu Pokrajinskega odbora OF, predstavniki Glavnega odbora ZSM, Pokrajinskega odbora ZSM, vojaški poveljniki, Slovenci in Italijani, ki so zaželegli plodno delo in uspešen zaključek zborovanja. V imenu Centralnega komiteja KPS, med drugim takole pozdravila: »... Ta konferenca je trajala dva dnia. Re-

feratom o političnih in organizacijskih uspehih, o bodočih nalogah, o življenju italijanske mladine pod fašizmom, so sledile razprave, vprašanja in odgovori. Delegati so v razpravi odkrito priznali zločine, ki jih je storil njihov narod nad nemčnim prebivalstvom Slovenskega Primorja in ostalih pokrajini Jugoslavije...«

Zato mora biti boj proti sedanju okupatorju tembolj odločen, ker bo samo tako moč odstraniti ta maledišča.

V razpravi so začetki načinili izročitev vojne zločinice generala Roatte jugoslovenskim narodom, ki so edini poklicani, da sodijo človeku, ki jim je prizadejal toliko gorja. Slovenskim soborem so izrekli zahtevalo za vzdolg ter obljubili, da se bodo izkazali vredni njihovega zaupanja ter moralne in materialne pomoči, ki jo le-ti stalno nudijo.

Razpravljali so tudi o bodočnosti italijanske manjšine v novi Jugoslaviji; jasne analize in primerjave preteklosti s prihodnostjo so izkristalizirale zaključek, ki je povzet v deseti točki resolucije, da ozemlje Južiljske krajine priпадa novi demokratični Jugoslaviji... Na tem delčku zemlje, ki je bil dolesj zrno snova dveh svetov, bomo ustvarili stičišče dveh mladostih, dveh narodov, dveh civilizacij...«

V resoluciji so sprejeli še naslednji sklepe: Tesneje se moramo nasloniti na sosedje, jugoslovenske brate, na terenu naj delujejo skupni slovensko-italijanski akcijski odbori, naše znanje in izkušnje moramo posredovati ostalem delu italijanskega naroda, ki ni imel te sreče, da bi živel v ne-

posredni bližini naprednih jugoslovenskih narodov; v naše gibanje moramo zajeti vse, ki so dolesj stali ob strani, ne brez naše krivide, glavno skrb pa je treba posvetiti mobilizaciji vseh za vojsko razpoložljivih sil.

Po končanih razpravah so predstavniki italijanske mladine poslali pozdravne brzojavke tovarni Titu, mladini Sovjetske zveze, AVNOJ, vojaški enotam in drugim.

Vsiček navdušenja pa je zanj zbravljalo ob volitvah prvega Pokrajinskega predstavnika GAIL, v katerem je bil izvoljen 23 najboljših italijanskih aktivistov, zastopnikov mladine iz brigad in obmernih mest. Pokrajinsko vodstvo GAIL je ob svojem nastanku objavilo proglašenje mladini v mesecu marcu pa izlašila prva številka glasila GAIL »Giovumentu nuovo«.

V naslednjih mesecih so sledile skupne akcije mladine obeh narodnosti. Kot primer naj navedemo Trst, kjer je v pomladanskih napisih in listkovih akcijah, ko je bilo vseh raztresenih preko 500.000 letakov, sodelovalo okrog 300 mladincov. V prvih dneh aprila so stičišči mladinci v ročnimi bombami začigli vojaško garažo v Trstu, na begu so bili ujeti in obeseni na kraju junaka dejanja.

V tekmovalju za II. Kongres ZSM in ob prostavljanju mladinskega tehdna so teknavali med seboj pionirji, odbori ZSM in odbori GAIL v nabiranju blaga za partizane, v prirejanju študijskih

ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ OTROK IN DRUŽINA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ OTROK

V KOPRSKEM OKRAJU DOSLEJ USTANOVLJENIH 14 STANOVAJNSKIH SKUPNOSTI

Brez odlašanja uresničujmo zasnovano delo

V našem listu smo že večkrat razpravljali o delu in nalogah stanovanjskih skupnosti, vendar so pri nas šele sedaj dani vsi pogoji za uveljavljanje programov, ki zadevajo predvsem ustanavljanje servisov in obratov družbene prehrane. Ko ugotavljamo dosedanje delo stanovanjskih skupnosti, ne moremo mimo spoznanja, da smo imeli pri nas radi nekaterih subjektivnih težav precej nejasnosti z organizacijskim oblikovanjem teh enot in smo programsku delu posvetili premale pozornosti.

Prav zaradi tega je bilanca opravljenega dela dokaj borna, kar nas resno opozarja, da s podvojenimi močmi načemo številna pereča vprašanja nadaljnega uveljavljanja vseh doslej formiranih stanovanjskih skupnosti. Teh je na področju našega okraja 14: pet v Kopru, tri v Piranu, dve v Ilirske Bistrici ter po ena v Postojni in Sežani. Od teh stanovanjskih skupnosti imajo v Kopru dva servisa — šivalnico in pralnico ter po en servis — šivalnico v Piranu in Postojožu in gospodinjski servis v Izoli. V občinah Postojna, Sežana in Ilirska Bistrica doslej niso ustanovili še nobenega servisa in je vse nadaljnje delo zasnovano v načrtih, ki so dokaj obsežni in v glavnem ustrezajo željam in potrebam prebivalstva. Tudi vprašanje novih obratov družbene prehrane postaja iz dneva v dan aktualnejše, vendar tukaj brez odločnega sodelovanja treh činiteljev — stanovanjskih skupnosti, komune in zainteresiranih državljakov — ne bi mogli prilakovati vidnejših uspehov.

Sicer pa si oglejmo načrte stanovanjskih skupnosti posameznih občin malo podrobnejše. Podatke črpamo iz poročila Zavoda za pospeševanje gospodinjstva v Kopru, ki spremi delo in razvoj servisov ter obratov družbene prehrane. Medsebojne primerjave bi utegnile vpliviti na dopolnitve nekaterih programov in sestavljavi lahko še enkrat resno pretehtajo vse podrobnosti, da bodo kljub raznolikosti zasnovanega dela zares upoštevane želje in potrebe večne članov stanovanjskih skupnosti.

V SEŽANI namerava stanovanjska skupnost prevzeti obrtno šivalnico,

Zakaj tako?

Sanitarni inšpektor je pred dnevi na svojem rednem obhodu po koprskih gostiščih in mlekarnah ugotovil, da pošiljajo nekatere tovarne živilske stroke svoje izdelke na tržišče brez deklaracije, registracije ter brez oznake datum proizvodnje. Ker pa so te ugotovitve v nasprotju s predpisi Higienega zavoda LRS, svetujemo vsem prizadetim, da te posankljivosti odločno odpravijo. Ilirsko-bistriška zadružna mlekarna pošilja na primer surovo maslo v ovitkih, na katerih ni označen datum proizvodnje. Tudi na steklenicah oranžade, ki jo proizvaja »Sodavica« Koper, ni predpisane etikete z vsemi potrebnimi oznakami in datumom polnjenja. Številne steklenice oranžade — prav tako izdelek tega podjetja — pa so posankljivo polnjene, kar razumljivo vzbuja negodovanje tako že redkih potrošnikov te pijače. Izrazit primer neodgovornega označevanja svojih izdelkov je tovarna likerjev Ex Corrado v Kopru, ki pošilja svojim odjemalcem steklenice fernetu, ki naj bi bil univerzalno zdravilo, čeprav nikjer ne piše, kdo in po katerem nalogu bi bila ta oznaka opravičljiva. Tudi datum proizvodnje je bil na pregledanem vzorcu nečitljiv.

NASA ŽENA ŠTEV. 1

Iz vsebine:
M. S. V sodobnem kmetijstvu naj bi bile žene strokovno izobražene; Naš politični in gospodarski pregled; Meta Sever: Ob 30-letnici Elvire Dolinarjeve; S. V. Mednarodni politični pregled; Žene po svetu; Dr. V. Bartol: Darwin in njegov nauk; Dr. Albin Sivic: Za duševno zdravje človeka; Jelisava Copič: Lepota, naša lepa skrb; Dr. Rado Poljanšek: Ali je strah pred rentgenskim obsevanjem upravičen; E. Wallace: Ukradenia slike; Novi filmi; Erna Muser: Ob smrti Kristine Sulerjeve; Nove knjige; Zupančič: Žene; Zdravniški odgovori; Gospodinjstvo.

ki jo je ustanovilo že pred leti društvo za pospeševanje gospodinjstva. Ker je šivalnica prekoračila okvir servisne uslužnosti, jo je občina registrirala kot redno obrtno delavnico in jo tudi primereno obdavčila. V programu imajo tudi ustanovitev pralnice in kopalnice, servis za pomoč družinam na domu, službo za nego bolnikov na domu ter obrtne servise: elektroinstalaterski, vodovodno-inštalaterski ter čevljarski servis.

Ker imajo v Sežani razen gostišč tudi obratne menze, kjer se hranijo samo zaposleni, bodo zaprosili podjetja, da bi omogočili prehrano tudi za ostale člane družine.

Tudi v DUTOVLJAH bodo v okviru krajevnega odbora organizirali pralnico, kopalnico in šivalnico, medtem ko namerava občinski ljudski odbor Sežana odpreti večji obrat za žensko in otroško konfekcijo v KOMNU.

V ILIRSKI BISTRICI so se odločili za dve stanovanjski skupnosti. V letošnjem programu imajo otvoritev pralnice, za katero so že nabavili pralni stroj in centrifugo, vendar imajo težave s prostorom. Da misljijo tudi na mladino, dokazuje sklep, po katerem bodo reorganizirali otroški vrtec v dnevni dom za predšolske in šolske otroke, kjer jim bodo nudili tudi hrano. Vprašanje prehrane odraslih pa bodo rešili z otvoritvijo novega obrata družbene prehrane v adaptiranih prostorih blvšega gostišča. Obrat bodo finančno podpirala štiri podjetja. Odprli bodo tudi čevljarski servis in druge servise za malu popravila na domu, medtem ko bo OBLO Ilirska Bistrica po likvidaciji obrtne šivilske šole odprt v tem prostorih delavnico za otroško konfekcijo.

V POSTOJNI so se odločili najprej za večjo mehanizirano pralnico, čistilnico in kopalnico, za katero so že imajo potrebnega sredstva. Ustanovili bodo tudi šivalnico, stanovanjska skupnost pa bo prevzela še obrat družbene prehrane, ki so ga pravkar reorganizirali in povečali zmogljivost. Kar zadeva ustanavljanje servisov, so se odločili za elektro- in vodovodno-inštalaterski servis in za čevljarski servis.

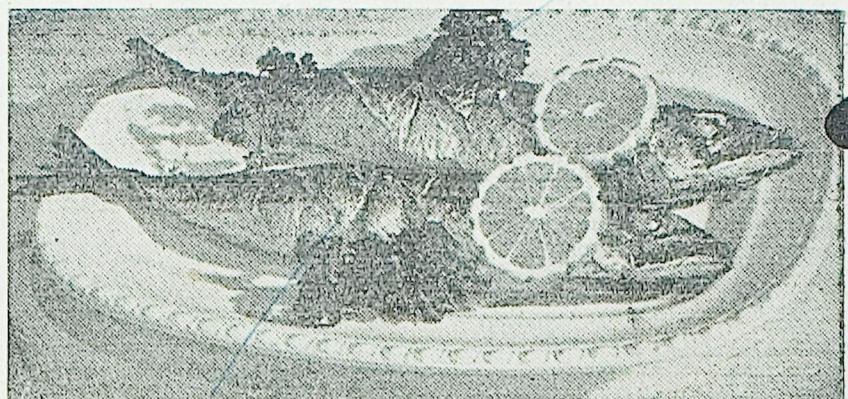
Za PIVKO bo brez dvoma velika pridobitev servisna šivalnica in otroški vrtec. Ker bodo za vrtec v kratkem času dobili prostore, so nabavili že vso potrebno opremo.

Stanovanjske skupnosti v KOPRU prav te dni razglabljajo o programih za to leto. Računa, da bodo v tem letu ustanovili elektroinstalaterski in zidarsko-pleskarski servis in servis za gospodinjske usluge na domu.

V IZOLI že deluje gospodinjski servis, ki ga bodo v tem letu še razširili oziroma dopolnili z večjim pralnim, sušilnim in plitlinnim strojem. V načrtu imajo tudi prevzem obrata družbene prehrane, ki je bil zaradi slabega poslovanja in neurejenih

prostorov ob zaključku prejšnjega leta likvidiran.

Tudi v PIRANU se je že uveljavila šivalnica stanovanjske skupnosti. Sedaj pogrešajo predvsem še gospodinjski servis, ki bo z novo pralnicico, za katero so že nabavili pralni stroj in centrifugo, že letos služil svojemu namenu. S tem bodo razbremenili predvsem tiste družine oziroma gospodinjstva, ki nimajo v stanovanju tekoče vode. Razen tega imajo v načrtu še otvoritev dnevnega doma s prehrano za predšolske in šolske otroke. (bb)

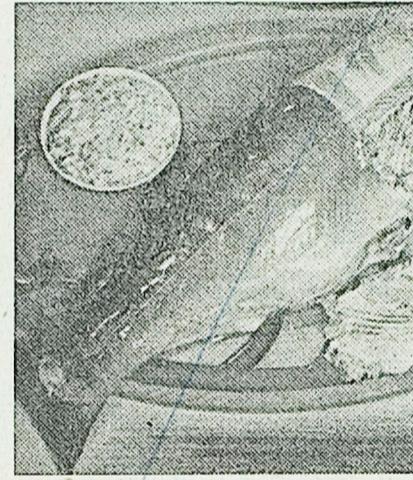

Na sliki vidimo skuš ali škombre pečene na žaru. Z njimi serviramo tudi limonine rezane, ki nam skupaj z lepo razvrščenimi vršički peteršilja lepo okrasijo jed.

KER ŽELIMO, NAJ BI BILA NA NAŠIH MIZAH VEČKRAT TUDI TA HRANA

Tokrat nekaj o pripravi rib

Ribe so za vsakogar zelo zdravina in okusna jed, imajo pa še to prednost, da jih lahko pripravimo na različne načine. Vendar se pogostoma dogaja, da se jih gospodinje izogibajo, ker se boje, da ne bi bile sveže in ker jih ne znajo pravilno pripraviti. Zato bi na kratko spregovorili o treh osnovnih načinih pripravc rib in o tem, kako ugotovimo, če je riba sveza.

Na gornji sliki vidimo veliko kuhanjo ribe. Navadno serviramo s kuhanjo ribe tudi razne pikantne omake

Sveža riba ima še svetlo oko, luskastna koža pa je napeta in bleščeca. Najbolj pa nam bo pri spošnavanju sveže ribe pomagal vonj.

KUHANE RIBE

V posodo, v kateri bomo kuhalo ribe, nalijemo toliko vode, da bo riba popolnoma pokrita z njo. Vodi dodamo sol (manj, če so ribe morske, več, če so sladkovodne), srednje veliko narezano čebulo, prav tako narezani koren, malo dišavnic, lоворov list in po-

per v zrnju, na koncu dodamo še kozarec belega kisa ali dva kozarca belega vina. Posodo dobro pokrijemo in pustimo, da vre ne manj kot pol ure. Šele tedaj damo očiščeno ribo v pripravljeni vodo in pustimo, da vre 15 do 20 minut, kar je seveda odvisno tudi od velikosti ribe. Da je riba dovolj kuhanja, ugotovimo tak, da s palcem pritisnemo na hrbet ribe. Če se meso pod pritiskom vda, pomeni, da je riba že dovolj kuhanja. Lahko pa to ugotovimo tudi po očeh, ki pri že kuhanji ribi izstopijo iz očnic. Da ne bi koža na ribi popokala, jo pustimo vreti v nepokriti posodi. H kuhanim ribam lahko serviramo razne omake, ali pa jih samo polijemo

SLOVENSKI JADRAN

V SLEHERNO HIŠO SLOV PRIMORJA!

drobni NASVETI

Taft likamo s prave strani, vlažen in z mlačnim likalknikom. Ko ga operemo, ga položimo na mehko tkano, ki bo vpila vodo iz njega. V nobenem primeru tafta ne ožemamo, gub, ki bi pri tem nastale, ne bomo zravnale nikoli več.

Pri izpiranju las je dobro, če pred zadnjim izpiranjem dodamo vodi malo kisa, ki neutralizira milo. Plavolaske naj namesto kisa dodajo vodo limon.

Rokavice iz glajenega usnja (gláče) boste ali svetle barve očitno s kašo iz magnezije in benzina. Kašico v rokav ce dobro vdrgnemo. Ko je suha, jo otreemo z rahlimi udarci na čisto podlago. Rokavico nataknemo, da se izobljuje, nato pa natremo s smukcem, ki da usnju sijaj in ga ohraní voljnega.

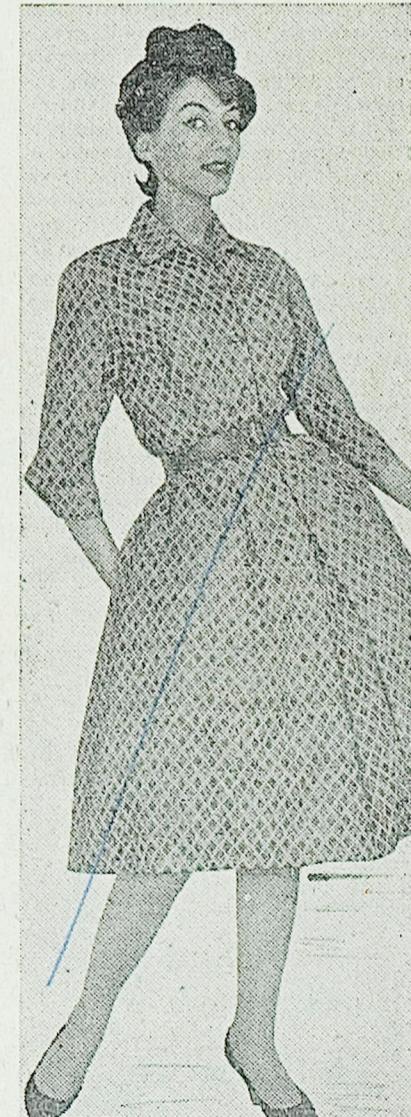
z malo olja, dodamo nekaj rezinic limone in malo peteršilja ter lepo razvrstimo po ovalu.

OCVRTE RIBE

Cvrtje rib je enostavno in hitro. Vendar moramo pri tem paziti na nekaj malenkosti, če hočemo, da bodo ribe res lepo zapečene. Za cvrtje rib rabimo bolj globoko posodo in v njej mora biti več olja. Paziti moramo, da bodo ribe — preden jih povajljamo v moki — dodobra suhe in olje dovolj vrelo za cvrtje. Le tako bodo ribe lepo zlatorjavo zapečene in pri koži lepo hrustave.

RIBE NA ŽARU

Najboljši okus ohranijo ribe, če damo mrežo, na kateri jih pečemo, na lesno oglje. Ker pa včinoma rabimo električne in plinske kuhalnike, bomo mrežo položili na plinski ogenj. Rešetko moramo pred uporabo nekoliko segreti in dobro namazati, ribe pa bomo po možnosti pustile eno uro pred pečenjem v olju, ki smo mu dodale limonov sok. Če je riba debela, napravimo na obeh straneh nekaj zarez, da se bo bolje pekla. Med pečenjem moramo ribo od časa do časa namazati z oljem. Pri vseh vrstah rib pa bomo pri servirjanju dodale limonove rezine.

OBČNI ZBOR SINDIKALNE PODRUŽNICE OKRAJNEGA ZAVODA ZA SOC. ZAVAROVANJE V KOPRU

Bodrilna ocena dela in nove naloge

Sindikalna podružnica ZSZ v Kopru je minilo soboto v prisotnosti predsednika izvršnega odbora zavoda, inž. Petra Aljančiča, uspešno izvedla svoj letni občeni zbor. Člani podružnice so to priložnost izkoristili tudi za občni zbor blagajne vzajemne pomoči »Cebelica« in izvolili nov upravni odbor, od katerega pričakujemo v tem letu boljše poslovanje.

Poročilo o delu in bodočih nalogah sindikalne podružnice zavoda, ki šteje 67 članov in velja za eno najboljših sindikalnih organizacij pri nas, je podal predsednik upravnega odbora Pavle Pečar. Referent je poročal, da je sindikalna podružnica tudi v minulem razdobju uspešno sodelovala s samoupravnimi organi in upravo zavoda, ne le kot pasivni spremiljevalec obsežne dejavnosti te važne ustanove, ampak tudi kot pobudnik številnih ukrepov in kot odločni delavec v prizadevanju za čim boljše poslovanje zavoda. Ker terja služba zavarovanja, kot ena najpomembnejših javnih služb, ki zagotavlja delovnim ljudem potrebna sredstva za preživetje v času bolezni, invalidnosti, upokojitve in se v mnogih drugih primerih, posebno vestno delo vseh skupnosti, je sindikalna organizacija posebno pozorno spremila skrb zavoda za strokovno izpopolnjevanje svojih uslužbencev. Lanskoletna izplačila zavoda in podružnic zdravstvenem zavarovancem in drugim upravnim delom prejemkov v višini dveh milijard 109 milijonov dinarjev, zgovorno ilustrirajo obseg in pomembnost dela zavoda. Strokovni tečaji in druge oblike izobraževanja so brez dvoma bistveno pripomogli, da je bila kvaliteta dela na splošno zadovoljiva.

Dosedanji predsednik podružnice je med ostalim opozoril člane, naj bodo v vsakdanjem delu s strankami, ki so pretežno bolne osebe ali ljudje, ki jih je zadela nesreča, strpn in naj ne poštevajo načela socialistične zakonitosti in humanizma. V vsakem, še tako zapletenem primeru, naj ne bo rešitev podrejena le besedilu zakona, ampak tudi človeško osovinjaju in pravljiva glede na živiljenjske potrebe in razmere posameznikov.

Tako delo zahteva dobro mero samopremagovanja in razumevanja, kajti uslužbenec se ne srečava zgoj z občutljivimi strankami, čestotrat je večja ovira v tem prizadevanju zapletenost predpisov, malomarno ali birokratsko poslovanje gospodarskih organizacij in nepoučnost posameznikov, kar, razumljivo, lahko zrahja se tako trdne živce uslužbenca zavoda.

Predsednik podružnice meni, da je zoper te pojave najboljše orodje dobre organizacije dela. Bodilno je vesakor to, da je doslej vsako prizadevanje v tej smeri pokazalo možnost izboljšanja.

Praksa je namreč pokazala, da je tem članom zaradi oddaljenosti otežkočeno sodelovanje v sindikalni organizaciji.

V času mandatne dobe je upravni odbor sklical pet sestankov s člani, kjer so obravnavali probleme v zvezi z delom zavoda, ocenjevanjem uslužbencev, stanovanjska vprašanja in podobno. O teh vprašanjih je razpravil odbor tudi na ožjih sejah in skupno z vodstvom zavoda.

Člani podružnice so pomagali tudi pri organizaciji jubilejnega proslavljanja minulem letu, lepo so proslavili Dan žena, sodelovali s prispevkvi pri obdaritvi otrok za Novoletno jelko in opravili še vrsto drugih del v imenu svoje podružnice.

Pred zaključkom občnega zabora oziroma volitvami novega vodstva so v obsežni razpravi nastopili posamezniki s svojimi težavami in predlogi.

Občni zbor sta pozdravila tudi direktor zavoda Bogomil Bitežnik in predsednik izvršnega odbora ZSZ inž. Peter Aljančič. Oba sta izrazila zadowoljstvo, ker je bil letos občni zbor še bolje pripravljen kot prejšnja leta, kar sta povezala z ugotovitvijo, da je to očiten dokaz vse boljšega dela in sodelovanja sindikalne podružnice z vodstvom zavoda. Novemu upravnemu odboru, ki mu bo v tem letu predsedoval tovarš Franc Bizjak, sta nekaterimi nasveti začela oba mnoga uspehov v nadaljnjem delu.

(bb)

Prijetna in praktična obleka iz vzorčastega blaga. Tricetrtni rokav se končuje z manšetama, ki so rahlo nagub

Žrtve prometnih nesreč obtožujejo

Krivulja prometnih nesreč je v minulem letu že dosegla točko, s katero slednjega uporabnika cest v resnemu razmišljaju, da je v verjetnostnem računu odstotek njegove soudelježbe pri cestni nezgodi nekajkrat višji kakor pred leti. Skoraj še bolj kot ta ugotovitev pa nas zaskrbljajo odnosi nekaterih voznikov motornih vozil do ponesrečenosti, ki v mnogih primerih prav zaradi netovarneškega odnosa in strahopetnega bega povzročitelja nesreče umirajo, čeprav bi mnogokrat s hitrim prevozom v bolnišnico lahko preprečili najhujše.

Zgodi se tudi, da celo pravo-

škodovan, kaznuje s strogim zaporom od enega do pet let.

Pomoč ponesrečencu pri prometni nezgodi pa obvezuje tudi vse ostale državljane, da brez oklevanja storijo vse, kar po njihovem mnenju lahko omili posledice za ponesrečenca. Za kršilce tega humanega načela dolga 147. čl. KZ naslednje: »Kdor ne pomaga komu, ki je v neposredni smrtni nevarnosti, čeprav bi to lahko storil brez nevarnosti za sebe ali drugega, se kaznuje z zaporom do enega leta.«

Naj ob tej priložnosti opozorimo tudi starše na boljši nadzor nad otroki. V primerjavi z letom 1958 znaša udeležba otrok, starih pretežno do 7 let, v tem letu kar 257 odstotkov. Nič bolj bodrilna pa ni celotna analiza za minulo leto. Na področju našega okraja je bilo kar 578 nezgod ali 21 odstotkov več kot v letu 1958; smrtnih primerov je bilo 34, kar je za 36 odstotkov več kot v predhodnem letu. Tudi število teže poškodovanih — 224 in število lažje poškodovanih — 271 oseb predstavlja žalostno bilanco ter očiten dokaz, da porast prometnih nesreč daleč presega razmerje povečanega prometa. To trditev utemeljujejo ugotovljeni vzroki nezgod, ki postavljajo na prvo mesto nepravilno vožnjo, preveliko hitrost in vinjenost voznikov. Slednje velja predvsem za tuge vozniške motornih vozil, ki so povzročili v minulem letu na naših cestah kar 148 nesreč. Ugotovljeno je na primer, da 25 odstotkov vseh tujih voznikov sedi za krmili v — vinjenem stanju.

b

Dobropolje

Kmetijska zadruga v Ilirske Bistrici končuje z adaptacijo hleva na Dobropolju v stavbi zadružne lastnine. Za preureditev bodo porabili preko milijon in pol dinarjev. Po končani adaptaciji bodo v tem hlevu redili najmanj 50 glav plemenske živine. V kratkem nameravajo adaptacijski stavbo in urediti hlev v Ilirske Bistrici, kjer naj bi pitali okrog 250 telet, ki jih bodo odkupili od privavnih krov. Za ureditev teh hlevov bodo porabili okrog 3 milijone dinarjev.

Zato je povsem utemeljen sklep pristojnih forumov, da bodo v bočno nastopili proti vsem kršilecem takega neodgovornega in ne-cloveškega ravnanja kar najstrože po 271 a členu novega kazenskega zakonika, ki določa, da se vozniški motornega vozila ali druga prevozna sredstva, ki pušti brez pomoči koga, ki je bil s tem prevoznim sredstvom po-

Sanitarni inšpektor v Ilirske Bistrici je v preteklem letu odvzel raznem trgovskim podjetjem 350 kg raznovrstnih živil, ki niso bila užitna, so jih pa podjetje kljub temu prodajala. Vrednost zaplenjenih živil je znašala 84.000 dinarjev.

Odvzeta živila

Kmetijska zadruga v Ilirske Bistrici končuje z adaptacijo hleva na Dobropolju v stavbi zadružne lastnine. Za preureditev bodo porabili preko milijon in pol dinarjev. Po končani adaptaciji bodo v tem hlevu redili najmanj 50 glav plemenske živine. V kratkem nameravajo adaptacijski stavbo in urediti hlev v Ilirske Bistrici, kjer naj bi pitali okrog 250 telet, ki jih bodo odkupili od privavnih krov. Za ureditev teh hlevov bodo porabili okrog 3 milijone dinarjev.

Zato je povsem utemeljen sklep pristojnih forumov, da bodo v bočno nastopili proti vsem kršilecem takega neodgovornega in ne-cloveškega ravnanja kar najstrože po 271 a členu novega kazenskega zakonika, ki določa, da se vozniški motornega vozila ali druga prevozna sredstva, ki pušti brez pomoči koga, ki je bil s tem prevoznim sredstvom po-

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij podjetja »RIŽANSKI VODOVOD KOPER« razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. GRADBENEGA INŽENIRJA — PROJEKTANTA ZA VODOGRADBENA DELA — zaželena strokovna praksa
2. GRADBENEGA TEHNIKA — PROJEKTANTA Z DOKONČANO SREDNJO TEHNIŠKO ŠOLO IN PRAKSO
3. DVE ADMINISTRATORKI Z PRIMERNO STROKOVNO IZOBRAZBO IN PRAKSO.

Pismene ponudbe z navedbo splošne in strokovne izobrazbe, dosedanje zaposlitve, lastnorčno napisan življenjepis in potrdilo o nekaznovanju poslati na upravo podjetja.

Upravni odbor in komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij ZAVODA KOMUNALNE DEJAVNOSTI KOPER razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. Cestnega nadzornika za ceste IV. reda občine Koper
2. Cestarja za cesto št. 3012 Križišče—Puče—Pomjan in cesto št. 3014, Puče—Planjave
3. Cestarja za cesto št. 3022 Vanganel—Montinjan, za cesto št. 3031, Vino Koper—Pridvor in za cesto št. 3066, Senbaldo—Vanganel
4. Cestarja za cesto št. 3032, Prade—Triban, za cesto št. 3026, Prade—Lazarjet in za cesto v Bertolikih
5. Cestarja za cesto št. 3025, Truške—Trsek, za cesto št. 3026, Truške—Vršič in za cesto št. 3076, Truške—Zabavljive
6. Cestarja za mesto Koper in koprski okoliš.

Pogoji: za delovno mesto pod 1 gradbeni delovodja s 3-letno prakso ali cestar s 5-letno prakso.

Kandidati za delovna mesta morajo biti duševno in telesno zdravi, pismeni in morajo poznati osnovne cestne prometne predpise.

Mesečni prejemki po pravilniku o plačah Zavoda Komunalne dejavnosti Koper.

Lastnorčno pisane prošnje dostaviti v roku 15 dni od dneva objave na naslov Zavoda Komunalne dejavnosti Koper.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij Gradbenega podjetja GRADBENIK Izola

razpisuje

naslednja delovna mesta:

REVIZORJA S POPOLOM SREDNJO STROKOVNO IZOBRAZBO IN PRAKSO SALDAKONTISTA Z USTREZNIM STROKOVNO IZOBRAZBO IN PRAKSO OBRATOVNEGA KNJIGOVODJO S POPOLOM SREDNJO STROKOVNO IZOBRAZBO IN PRAKSO

MEZDNEGA KNJIGOVODJO S PRAKSO VODO KOMERCIALNEGA ODDELKA Z EKONOMSKO SREDNJO ŠOLO IN DALJŠO PRAKSO V KOMERCIJALNI

4 GRADBENE TEHNIKE ZA ODELKE PRIPRAVE, 3 Z NAIJMANJ 5-LETNO PRAKSO, 1 Z NAIJMANJ 7-LETNO PRAKSO

USLUŽBENCA ZA STATISTIKO Z NEPOPOLNO SREDNJO STROKOVNO IZOBRAZBO, PO MOŽNOSTI NEKAJ PRAKSO V STATISTIČNI ŠTUDIJ

TAJNIKA ORGANOV DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA S POPOLOM SREDNJO STROKOVNO IZOBRAZBO IN NEKAJ PRAKSO ALI NEPOPOLNO SREDNJO STROKOVNO IZOBRAZBO Z DALJŠO PRAKSO V ADMINISTRATIVNIH ŠTUDIJAH

REFERENTA ZA TRANSPORT Z NEPOPOLNO SREDNJO STROKOVNO IZOBRAZBO IN PRAKSO

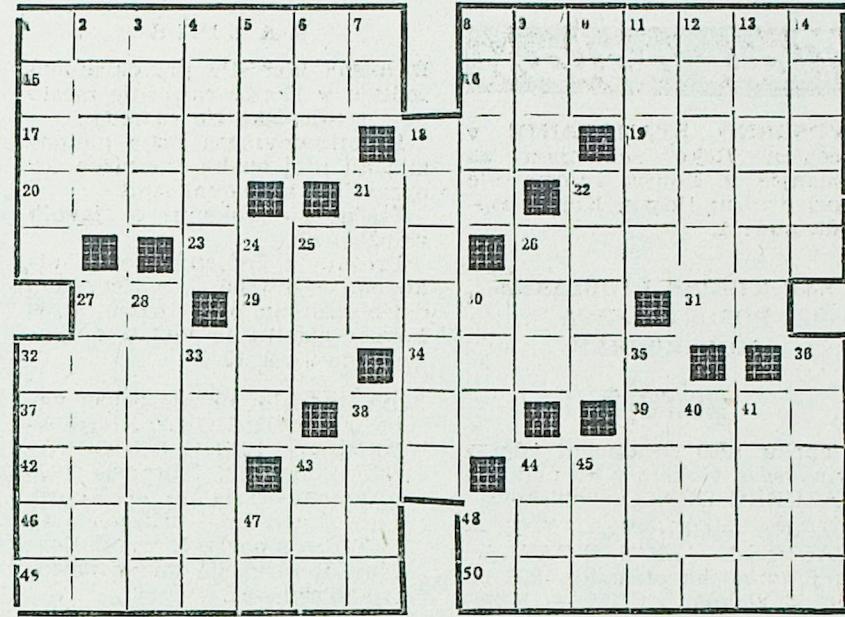
VEC GRADBENIH DELOVODIJ ZA GRADBIŠČA V LJUBLJANI IN NA KOPRŠKEM

Prošnje z življenjepisom zlasti z opisom dosedanjih zaposlitev, posljite v 15 dneh po objavi upravi podjetja Izola, Tomažičeva ulica 18.

časna pomoč in hiter prevoz v bolnišnico ne moreta preprečiti najhujšega. V večini teh primerov ugotavljajo, da je iskati vzrok nemoci zdravnikov v neprevidnem ravnanju s ponesrečenimi pri prevozu, saj je razumljivo, da nepravilni položaj ponesrečenega lahko povzroči hude komplikacije — posebno še, če gre za daljši prevoz ali prenos.

Naj ob tej priložnosti opozorimo tudi starše na boljši nadzor nad otroki. V primerjavi z letom 1958 znaša udeležba otrok, starih pretežno do 7 let, v tem letu kar 257 odstotkov. Nič bolj bodrilna pa ni celotna analiza za minulo leto. Na področju našega okraja je bilo kar 578 nezgod ali 21 odstotkov več kot v predhodnem letu. Tudi število teže poškodovanih — 224 in število lažje poškodovanih — 271 oseb predstavlja žalostno bilanco ter očiten dokaz, da porast prometnih nesreč daleč presega razmerje povečanega prometa. To trditev utemeljujejo ugotovljeni vzroki nezgod, ki postavljajo na prvo mesto nepravilno vožnjo, preveliko hitrost in vinjenost voznikov. Slednje velja predvsem za tuge vozniške motornih vozil, ki so povzročili v minulem letu na naših cestah kar 148 nesreč. Ugotovljeno je na primer, da 25 odstotkov vseh tujih voznikov sedi za krmili v — vinjenem stanju.

b

Vodoravno: 1. popularen ameriški filmski igralec (Stewart), 8. planinska cvetlica, 15. točka, iz katere izhaja žarcenje ali sevanje, 16. godec iz Finžgarjevega romana »Pod svobodnim soncem«, 17. premoženje, lastnina, 18. pregor, 19. prekrasen otok vzhodno od Jave, 20. računski znak (minus), 21. mariborska tovarna avtomobilov, 22. najvišja točka na nebu, 23. prebivalec severnih pokrajin, 26. južni sad, 27. kemični znak za mazurij, 29. zajedavec, prisklednik, 31. osebni zaimek, 32. pogonsko sredstvo, ki se pridobiava iz nafte, 34. moško ime, 37. eden izmed treh Dumasovih mušketirjev, 38. jadranski otok, na katerem je bilo med vojno zloglasno fašistično taborišče, 39. glavno mesto skandinavske države, 42. moško ime, 43. industrijska rastlina, 44. tržaški pisatelj (Alamut), 46. slovenska ilustrirana revija, 48. primerjava, 49. prikrito poglavje, 26. pokoj, tišina, 27. zvezdnici utriek, 28. industrijski kraj v srednjem Soški dolini, 30. del ust, 32. baltiška jezikovna skupina, 33. ime angleškega pisca kriminalnih romanov Doylea, 35. Bellinijeva opera, 36. ameriška denarna enota, 38. reka v Istri, 40. zlitje, 41. tuje žensko ime, 43. lijak, 44. mesto v Piemontu, jugno do Torina, 45. gorovje v Sahari, 47. japonska dolžinska mera, 48. začetnici velikega sodobnega francoskega slikarja.

Napivčno: 1. primek dveh nemških pisateljev-bratov, ki sta zaslo-

naš GOSPODARSKI KOTIČEK

Pojasnila za uporabnike družbenega premoženja

Z uvedbo družbenega knjigovodstva se poveča odgovornost uporabnikov družbenega premoženja glede na njihovo zakonito poslovanje. Večemo, da niso vsa določila, ki se jih morajo držati, zajeta samo v predpisih, temveč da je mnogo tega zajetega v pojasnilah raznih organov, v njihovih tolmačenjih in podobno.

Da bi v tem pogledu olajšali poslovanje, bomo v prihodnje v posebni rubriki pod zgornjim naslovom objavljali najbolj značilna pojasnila, tolmačenja in po potrebi tudi odgovore na vprašanja. Pri tem se bomo ozirali v prvi vrsti na take primere, ki so značilni za naše razmere.

Objavljamo prve take primere v obliki odgovorov na vprašanja, bralce pa prosimo za njihovo mnenje in predlage.

UREDNISTVO

Kako obračunavajo počitniški domovi amortizacijo?

Počitniški domovi, ki so dobili osnovna sredstva v brezplačno uporabo, ko jim torej ta sredstva niso bila dana v last ali zakup, obračunavajo amortizacijo in jo vplačujejo na takia osnovna sredstva ne glede na to, čigava so ta osnovna sredstva.

Kdaj začne novoustanovljeno podjetje plačevati amortizacijo?

Po členu 73/2 zakona o sredstvih gospodarskih organizacij začne novoustanovljeno podjetje obračunavati in vplačevati amortizacijo s prvim dneom prihodnjega meseca po vpisu konstituiranja podjetja v register gospodarskih organizacij. Ce pa začne podjetje z delom pred vpisom konstituiranja v register, potem mora za osnovna sredstva, ki jih je začelo uporabljati, obračunati in plačati amortizacijo od prvega dne naslednjega meseca po začetku uporabe teh sredstev, ne da bi čakal na vpis v register gospodarskih organizacij.

Tako točenje je dal. Drž. sekretariat za finance, ki ga utemeljuje s

tem, da je treba spoštovati eno izmed temeljnih načel omenjenega zakona, po katerem je treba z amortizacijo vracati vrednost stvari, ki se troši pri opravljanju gospodarske dejavnosti.

Uporaba amortizacijskih sredstev od 1. I. 1960 dalje

Po spremembah zakona o sredstvih gospodarskih organizacij se od 1. I. 1960 dalje amort. sredstva, ustvarjena po tem času, lahko uporabijo za zamenjavo stvari in pravic, ki predstavljajo osnovna sredstva takoj tudi za namene, za katere se uporabljajo ostala denarna sredstva. Vendar pa teh sredstev ni moč uporabiti pred potekom tromesečja, v katerem so bila plačana.

Prodaja kino-vstopnic s strani banke

Kino podjetja lahko nabavlja vstopnice za kino predstave pri banki ali hranilnici, pri kateri imajo svoj žiro račun. Pri tem morajo za vsak blok plačati samo izdelavne stroške, to je 15 dinarjev za blok. Prometni davek banke ne obračuna več in ga morajo plačati podjetja sama na odgovarjajoči račun.

KOPRSKE ZANIMIVOSTI

Vse več obiskovalcev v Študijski knjižnici

V Kopru je precej ljudi, ki redno zahajajo v Študijsko knjižnico, še več je pa takšnih, ki po njej ne čutijo potrebe, ali je pa zaradi stiske s časom ne utegnejo obiskovati. V tej zvezi moremo odkriti nekaj zanimivega in skoraj značilnega. Kdor obišče knjižnico enkrat, postane običajno njen redni obiskovalec. Zato lahko sklepamo, da nekateri ljudje ne obiskujejo knjižnice predvsem zaradi tega, ker o njej ne vedo ničesar. In ta sestavek je namenjen predvsem njim.

Študijska knjižnica posluje že več let redno. Ima udobno čitalnico, v kateri jamčita uspešno delo mir in ročna postrežba. V letu 1958 je obiskalo knjižnico 4.793 ljudi, ki so si izposodili 10.650 publikacij, v lanskem letu je pa število obiskov naraslo na 6.621 in so si izposodili 17.650 publikacij. Tendenca naraščanja obiskov se doslej še ni takoj jasno in odločno pokazala. Kakšen

obisk si obetamo v letošnjem letu? Sodimo, da bomo v letošnjem letu zabeležili 8.000 obiskov in da bomo izposodili približno 18.000 publikacij. Ti dve številki se vidita na prvi pogled hudo optimistični, a če upoštevamo nagli razvoj Kopra in računamo tudi z izboljšanjem dela v knjižnici, ni tem upanju nič pretiranega.

</div

Mali oglasi

DVOSOBNO STANOVANJE v centru Reke zamenjam za manjše v Kopru. Informacije pri družini Pegan, Koper, Bučinova 1.

SAP TURIST LJUBLJANA
POSLOVALNICA
KOPER/PIRAN

prireja

v aprilu 1960 šestdnevni izlet z avtobusi in vlakom v Francijo na AZURNO OBALO z obiskom MILANA — GENOVE — NICE — CANNESA — MONTE CARLA. Za prvomajske praznike 1960 pa izlet z vlakom v RIM — NEAPELJ — POMPEJE — SORRENTO — CAPRI za 6 dni; izlet ima že tradicijo po vsej Sloveniji.

Vse potrebne informacije dobite v naših poslovalnicah — v Kopru, telefon 298 — v Piranu pa 51-12.

Prodam uvoženi pogonski DISESEL DEUTZ motor, 30 KS, dva cil, štitaktarni z zaganjačem, novejši tip, brezhiben. Mlin Jureš Janez, Križevci, Borovci 18 pri Ljutomeru.

R A Z P I S

Razpisna komisija pri okrajnem sodišču v Kopru razpisuje mesto strojepiske I/b razreda.

Pogoji: dovršena nižja gimnazija ali njej enaka izobrazba ter opravljeni strokovni izpit.

Plača po zakonu o javnih uslužencih.

Prošnje z življenejepisom, kolikovane z din 50., spričevalom o izobrazbi in opravljenem strokovnem izpitu je vložiti najkasneje do 20. 2. 1960.

Klub študentov okraja Koper vabi na TRADICIONALNI AKADEMSKI PLES Z BRUCOVANJEM, dne 13. februarja 1960 v hotelu »Triglav« v Kopru. Igra priznani orkester »7 DIXIES« s pevko Marjanom Borčevem. Rezervacije miz v recepciji »Triglav«.

Ko pride v Trst, napravite zanimiv sprehod od avtobusne postaje po ulici Carducci in Ghega do ulice Cellini št. 2. Ne bo Vam žal, kajti tam je znana manufaktura trgovina »MAGAZZINI ALLA STAZIONE« z bogato izbiro moške, ženske in otroške konfekcije, po zmernih cenah in za vsak okus. Vaš pot bo poplačana, ako obiščete »MAGAZZINI ALLA STAZIONE«, ulica Cellini 2, nekaj korakov od glavne postaje. Kdor pride s propustnico, ima poseben popust!

Radio KOPER

SOBOTA, 6. februarja — 13.45 Kmetijska univerza: Organizacija proizvodnje na zadružnih posestvih — 13.50 Popevke in ritmi od tam — 14.30 Primorski teden — 14.45 Igra pianist George Liberace — 15.20 Zadovoljni Kranjci.

NEDELJA, 7. februarja — 8.00 Domče novice — 8.05 Kmetijska oddaja: Goriska vodna skupnost v letu — Kmetijstvo v družbenih planih obalnih občin — Ozelenitev obalnega področja — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Nedeljska reportaža: Na dan slovenskega kulturnega praznika — 9.15 Zabavni zvoki — 13.30 Sosedni kraji in ljude — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Poročila — 15.10 Za vas smo izbrali spored zabavnih melodij.

VSAK DAN je ob 7.15 in 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.30 po-ročila. Poročila so nato še ob 13.30 in 15.00, ob 15.10 pa zabavna glasba, vmes reklame.

PONEDDELJEK, 8. februarja — 13.40 Kmetijski nasveti: Kostanjevi pa-nji in produkcia palic — 13.45 Pisana paleta zabavne glasbe — 14.30 Športni pregled — 14.45 Izbrane melodije — 15.20 Tržaške narodne pesmi.

TOREK, 9. februarja — 13.40 Kmetijska univerza: Kaj je pokazala analiza zemljišč v Brkinih — 13.50 Odlok iz oper — 14.30 Sola in življenje: Veselje na smučkah — Mladina Prešernu — 14.50 Glasbe na medigra — 15.20 Narodne pesmi in plesi iz raznih krajev Jugoslavije.

SREDA, 10. februarja — 13.40 Kmetijski nasveti: Sodobna rez breskev 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturni obzornik: Pogovori

z letošnjimi nagrajenci Kosovego in Gregorčevega sklada — 14.40 Veseli planšarji — 15.20 20' melodij Leharja, Hellmesbergerja in Waldteufla.

CETRTEK, 11. februarja — 13.40 Kmetijska univerza: Strokovni kadri v sodobnem sadjarstvu — 13.50 Ciganske melodije — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivel — 14.40 Glasba po željah II. del — 15.20 Dalmatinske popevke.

PETEK, 12. februarja — 13.40 Kmetijski nasveti: Prašnja gripe ali influenca, 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domače aktualnosti: Izkušnje nagrajevanja po učinku v petih podjetjih — 14.40 Poje Radio zbor iz Dubrovnika pod vodstvom Vladimira Berdovića (posnetki s koncerta v atriju Kneževega dvorca v Dubrovniku — 5. 8. 1959) — 15.20 Nastop pianistke Tatjana Ursić iz Trsta.

SOBOTA, 13. februarja — 13.40 Kmetijska univerza: Odbira vinske trte — 13.50 Popevke in ritmi od tam in tam — 14.30 Primorski teden — 14.45 Iz albuma prijubljene melodij — 15.20 Vaški trio in kvintet z Božom in Miškom.

BRUSELJ — Predstavniki konfeske stranke Abaco so na konferenci o Kongu v Bruslju izjavili, da bodo zapustili konferenco, če ne bodo upoštevali njihove zahteve, da je treba nujno ustaviti vlado Konga, še preden bo ta dežela postala neodvisna. Kar so sklenili na konferenci, bo postal Kongo neodvisen 30. junija.

NEW YORK — Glavni svet nacionalne federacije ameriških znanstvenikov je zahteval od vladne ZDA, naj ponovno objavi sklep o enostranski opustitvi atomskih poskusov.

SANTIAGO DE CHILE — Mehinski predsednik Adolfo Lopez Mateos ne bo obiskal Bolivije. Predsednik Mateos, ki je na potovanju po deželah Južne Amerike, je sprejel ta sklep zaradi zelo slabega vremena, zaradi katerega polet nad visokimi planinami Andov ne bi bil varen.

vam o tem povedo kaj več moji kolegi na kakšnem drugem mestu, ker pravijo, da se bodo zato poznamali.

Sprehajal sem te dni po Piranu, kjer so snemali neki film s težkimi vojnimi ladjami v bližini vlačilca Urha na čelu. No, pa to ni bila največja znamenitost. Najbolj mi je bil od vsega všeč tisti natakar v nekem lokalnu, ki ima za svojo vladnost posebno tarifo: do pet dinarjev napitnine »hvala lepa«, do 10 »prisrčna hvala«, nad 15 pa »prav prisrčna hvala«. Seveda to nima nič opraviti z njegovo postrežbo, ker je ta povsem v redu in tem sole povedal le zaradi tega, ker mi je bil mož zares simpatičen. Manj simpatična pa je bila postrežba pri Delfinu. Zahotel se mi je namreč pravega kraškega pršuta in sem ga naročil. »Nimamo!« je bil kratek odgovor. »Kako da ne?« me je seneda zanimalo. »Ja, veste, zmanjkal ga je! Starega je namreč zmanjkal, noveda pa še ni!« Tako se je salomonko rešila brihna postrežba, jaz pa sem jo mahnil le do nekaj korakov oddaljene Delikatese, kjer imajo te dobre dovolj na zalogi, pa naj bo že stara ali nova.

Naj vam bo dovolj za danes in lepo pozdravljeni do prihodnji!

Vaš Vane

Barba Vane pravi...

Pravil sem vam bil zadnjič, kajko so se veselili in na široko razpravljali nekateri forumi o tem, da so jih celo iz Svice, iz te najbolj razvite turistične dežele na svetu, kjer imajo celo na univerzi posebno turistično stolico, naprosili za prospekte o lepotah Portoroža. Pa so bili potem tisti portoroški turistični forumi kar nekaj nejevoljni name — toda zaledjo je pa le. Že v nedeljo se je namreč neki funkcionar tega portoroškega turizma pobahal: »Zdaj naj pa kar pride pogledat ta jezični barba Vane! Bo lahko videl, da so bili prospekti poslanji in da sem plačal kar dva tisoč dinarjev samo poštine!« No, mene samo veseli, da je zadeva urejena in mi ostane le še želja, naj bi se ti stroški vsaj deset tisočkrat povrnili v obliki okroglih švicarskih frankov...

Zadnjič sem vam bil pravil tudi o kozinskih poteh, pa vam zradi pomanjkanja prostora nisem mogel povsem razložiti zadeve. Gre namreč zato, da so za ureditev tiste pešpoti iz Kozine mimo klavnice na avtobusno nastajo vsa druga sredstva izčrpana in blagajne prazne ter ostane tako

upanje le še v prostovoljnem delu. Kako bi bilo, če bi morda na to le kdo pomislil in poskusil organizirati kaj takega? Kar pa zadeva pot za motorna in podobna vozila, pa je zadeva nekoliko drugačna. Iz Kozine jim za zdaj še ni treba po bližnjici čez gmajno in peljejo lahko po cesti na okoli. Drugo pa je, da sploh ni urejen priključek med novo cesto Koper—Ljubljana in mednarodno cesto Trst—Reka. To vozlišče pa je zveznega pomena in njegova ureditev stane najmanj okrog 25 milijonov dinarjev, ki pa jih nima niti hrpeljska občina, niti vsaj njenega vesoljna podjetja ne spravijo skupaj te vsote. Vendor pa je program za ureditev tega pomembnega vozlišča bojda že vnesen v letosnjne družbene plane višjih forumov in bomo o tem popobarali republiško Upravo za ceste v Ljubljani, ker je to menita v njeni pristojnosti. Z naraščajočim prometom bo ureditev tega vozlišča nujna, če hočemo, da bo pristop in odhod z avtobusne postaje varen v obeh smerih in da bo urejen tudi prehod z ene na drugo izmed obeh važnih prometnih arterij. Morda

se je studil samemu sebi, je bil vendor vesel vsakega trenutka, ki ga je prebil v njeni družbi. Prvič v svojem življenju je spoznal žensko, kakrsna je v resnici, in tako jasna je bila duša te deklice in tako popolna njena nedolžnost in nevednost, da ni mogel napačno brati nobene vrstice v knjigi njene duše. Vsa prvočna dobrota njenega spola je bila v njej; površnost družabne izobrazbe in varljivost samoobrambe je že ni bila pokvarila. Se enkrat je v duhu premislil Schopenhauerjevo filozofijo in bil trdno uverjen, da se je žalostni filozof mot l. Kdor bi poznal žensko takoj kakor je Dimač poznal Labiskwe, bi vedel — o tem je bil Dimač prepričan —, da so vsi, ki ženske sovražijo, duševno bolni ljudje.

Cudovita je bila Labiskwe, pa vendor mu je poleg njenega obraza neprestano goren pred očmi tudi obraz Joy Gastellove. Labiskwe je bila otrok prirode, pa je bila oborožena z vsemi umetnostmi, ki jih civilizacija nudi omikani ženski, imela je kontrolo nad samou seboj, znala se je premagovati; klub temu sta D mačeva domišljija in živa pridiga prirodne ženske pred njim dosegli, da se mu je Joy Gastellova zdela enako dobra kakor Labiskwe. Ob misli na eno mu je rastlo spoščovanje do druge, in kar je Dimač pri Snassovem ognju gledal v duši otroške Labiskwe, mu je samo večalo spoščovanje do vsega ženstva na svetu.

In Dimač je ob tem natančneje spoznal tudi sebe. Spominjal se je nazaj vsega, kar je vedel o Joy Gastellovi, in zaločil je samega sebe, da jo ljubi. In vendor je občutil radost tudi ob Labiskwe. In kaj je bilo to čustvo drugega kot ljubezen? Z nobenim drugim imenom ga ni mogel označiti. To je bila ljubezen. To je moral biti ljubezen. In v dnu duše ga je pretreslo, ko je odkril te nagibe za mnogočestvo v svoji naravi. V šoli, ko je študiral v San Franciscu, je bil slišal dokazovanje, da je mož mogoče ljubit dve ali celo tri ženske naenkrat. Tak h trditev takrat ni verjel. Kako bi bil mogel verjeti, ko ni imel skušenj? Zdaj je bilo to drugače. Zdaj je iskreno ljubil dve ženski. In čeprav so bili včasih trenutki, ko je mislil, da boj ljubi Joy Gastellovo, so kmalu sledili drugi trenutki, ko je domneval, da ljub. Labiskwe mnogo bolj kot Joy Gastellovo.

Jack London:

84

SMOKE BELIEF

Dimač je lahko samo ugibal, kaj se je pripetilo. Ko je dospel do McCanovega ognja, je bil pravljjen na drugo zmerjanje. Namesto tega pa je pri ognju opazil McCana samega, ki je pridno žvečil odrezek karibjega

»Jaz nisem za pretep,« je civil, »Čoku pa se je posrediče pobegnil, čeprav so preganjalcji še vedno za njim. Pretepel se je kakor vrag. Toda tudi njega bodo dobili. Ne bo j'm ubežal. Dva je ranil, pa mislim, da bosta ozdravela. Tretjega je pa razmesaril.«

»Vem,« je odgovoril Dimač. »Pravkar sem srečal vodo.«

»Stari Snass bo hotel govoriti s teboj,« je dodal McCan. »Je že dal tak ukaz. Brž ko se vrneš, moraš k njemu. Jaz nisem izblebetal ničesar. Torej ne veš nič. To si moraš zapomniti. Čok in jaz sva sama napravila načrt za beg in sama pobegnila.«

Pri Snassovem ognju je Dimač našel Labiskwe. Po-gledala ga je z očmi, ki so žarele s tako mehkobo in nežnostjo, da se je prestrašil.

»Tako sem vesela, da nisi skušal pobegniti,« je rekla. »Glej, jaz — Obotavljal se je, toda oči ni povesila. V njih je plavala svetloba, jasnejsa od vseke besede. »Prižgala sem ogenj, ki je namenjen tebi. Zgodilo se je. Rajši te! mam ko vse drugo na svetu, rajši kot svojega očeta, rajši kot tisoč Libashev in Mahkoov. Ljubim. Ljubim, kakor je ljubila Frančiška in kakor je ljubila Isolda. In čudno mi je. Stari Four Eyes je govoril resnico. Indijanci ne ljubijo tako. Toda moje oči so modre in jaz sem bela. Ti in jaz sva bela.«

Dimač ni bil še nikdar v svojem življenju snubljen in

zato je bil zdaj v veliki zadregi. In to je bilo še slabše kot snubitev. Da bo snubitev sprejel, so imel za gotovo. Tako je bila v mislih deklica vse uredila in tako topla je bila svetloba njenih oči, da se je Dimaču čudno zdelo, kako da se mu nevrže okoli vratu in mu ne položi svoje lepe glavice na prsi. Kmalu pa je ugotovil, da klub svojemu ljubezenskemu ognju ne pozna sladk h običajev ljubkovanja. Med preprostimi divjadi takih običajev sploh ni. Ni se jih torej mogla n kjer naučiti.

Z radostnim žlobudranjem je razkladala sladko težo svoje ljubezni, medtem ko je on sam skušal zbrati vse svoj pogum, da jo rani z bridko resnico. Zdaj, ob začetku

»Poslušaj me, Labiskwe,« je začel, »ali si pa povest o ljubezni Pavla in Frančiške slišala do konca?«

Ploskn la je z rokami in se vsa srečna smerjala. »O, vem, da je tiste povest še več. Vem, da je ljubezni več in več! Odkar sem prižgala svoj ogenj, sem mnogo misli. Jaz sem —«

Takrat se je skozi metež približal k ognju Snass in Dimač je zgubil ugodno priložnost.

»Dobr večer,« je zagodnjal Snass neprizneno. »Vaš tovarš je napravil veliko neumnost. Veseli me, da imate vi več pameti kakor on.«

»Lahko bi mi povedali vse,« je silil Dimač.

Blesk belih zob, ki se je pokazal skozi zanemarjeno brado, ni bil prijeten. »Seveda vam bom povedal. Vaš tovarš je ubil enega izmed mojih ljudi. McCan, ta ostrena cunja, ga je zapustil ob prvem strelu. Toda moji ljudje so podili vašega tovariša v gore in ga bodo gotovo dobiti. Nikdar ne bo dosegel yukonske doline. Kar se pa vas tiče, boste od zdaj naprej spali pri mojem ognju. Tudi ne pojedete več na lov. Pazil bom na vas.«

Dimačev novi položaj pri Snassovem ognju je bil neprizneno. Deklico je zdaj videl češče kot prej. Tista sladkost in nedolžnost, tisto odkrito izražanje njene ljubezni je bilo zanj grozno. Njeni pogledi so bili pogledi ljubezni; vsak je bil božajoč poljub. Neštetokrat je skušal zbrati vse svoj pogum, da ji pove o Joy Gastellovi, a vsakikrat je spoznal, da je strahopetec. Peklo ga je, da je Lab skwe tako ljubezniva z njim. Bila je krasna. Kljub temu, da

KOPRSKI ODBOKARJI IN SAHISTI SO SE POMERILI S TRŽAČANI, NOGOMETASI
NOVE GORICE PA Z GORIŠKO JUVENTINO

Neodločeno kar na treh frontah

V obojestransko zadovoljstvo se športni odnosi med obmejnimi kraji Italije in Jugoslavije zmeraj bolj ugodno razvijajo. Pred kratkim smo bili prisna gostovanju namiznotenčkih igralcev Bora v Kopru in nogometnišev Fortituda v Koprnu, v nedeljo pa smo se pomerili s športniki onstran meje kar na treh frontah. Naključje je naneslo, da so se vse trije dvoboji končali neodločeno. Tako so odbokarji Koprna premagali odbokarje slovenskega športnega društva Bor na stadionu Prvega maja v Trstu s 3:1, ženska vrsta pa je z istim izidom izgubila. Odbokarji so torej igrali 1:1 in celo v setih 4:4. Neodločeno se je končal tudi šahovski dvoboj med Koprnom in Trstom (4:4) in nogometna tekma Nova Gorica—Juventina 1:1. Toda bolj kot športne izide je treba poudariti topel sprejem, na katerega so naleteli športniki tako v Trstu kot v Novi Gorici. Na zakuskah so prvi in drugi izrazili željo za pogostejšimi stiki in nekateri so se tudi že konkretno dogovorili o novih srečanjih. Vsekakor je treba zadnjo nedeljo oceniti kot važen datum v prizadevanjih, da bi bil tudi šport eden izmed korakov, ki naj pripomorejo k dobrim odnosom med Jugoslavijo in Italijo.

V ODBOKI — IZENAČENE MOČI

Odbokarski dvoboj med reprezentancama Koprna in slovenskega športnega društva Bor se je končal neodločeno. Moška ekipa Koprna je zmagała s 3:1, z istim izidom pa so slavile zmaga Tržačanke nad Koprčankami. Za dvoboj, ki je bil v nedeljo popoldne na stadionu Prvega maja v Trstu, so se odbokarji Bora že deljili pripravljeni, pa tudi Koprčane v zadnjih dveh tednih večkrat delili v televadnicni. Mnenja pred tekmovalci so bila zelo različna.

Za Tržačane smo vedeli, da so odbokarji začeli gojiti šele pred kratkim.

Toda z vestnim in s sistematičnim de-

lom so si kmalu osvojili osnovno

znanje in začeli segati po kvaliteti.

Zato ima največ zasluga njihov naj-

boljši igralec Pavlica, ki je pred

kratkim nastopil tudi v reprezentan-

ci Trsta proti turški državnemu repre-

zentantu. Koprčani moštvo sestavljajo

v glavnem izkušeni igralci, ki imajo

za seboj že lepo vrsto tekem. Zal

pa so Koprčani ne bavijo sistematično

z odbokjo in njihova igra skripiči

glede homogenosti. Za Trst jim ni

smo obetali nič kaj posebnega, saj

so nastopili brez najboljšega igralca

inž. Berganta. Sam potek igre pa je

pokazal, da je tisti, ki je v ofenzivi,

v prednosti. Koprčani so zaigrali z

večikim poletom in domačini se jim

niso mogli resno uprati, čeprav so

dobro organizirali obrambo in bili

zelo poštovvalni. Tekmo je odločila

predvsem rutina. Ce bi imeli Tržačan

ni nekoliko več prakse, bi lahko tudi

zmagali. Gostje so imeli namreč več

slabih točk, največja njihova napaka

pa je bila iskanje efektov pri tolčenju,

zaradi česar so bili pogosto ne-

precizni. S trojnim blokom in z

iskanjem luknjen pri mreži bi lahko

domačini nabrali mnogo več točk.

Kot so jih. Sicer pa bodo v kratkem

imeli možnost popraviti izid na po-

vratnem srečanju v Koprnu. Od igral-

cev, ki so se najbolj odlikovali, naj

omenimo pri Koprnu Kastelicu, Ban-

delja, Jakomina in Kepiča, pri Trstu

pa predvsem Pavlicu.

Dvoboj ženskih ekip se je končal z

z istim izidom kot moških, le da to-

krat v korist Trsta. Tržačanke so bili

boljše in njihovi zmagi ni kaj opo-

rekrate. Videlo se je, da so se za dvoboj sistematično pripravljale in da

so virgane, medtem ko je vsa igra

Koprna slonila na dveh do treh igral-

kah. V opravičilo Koprna je treba po-

vedati le to, da so nastopile brez

najboljši igralke Pregljeve in da so

se pripravljale le tri dni.

USPEH ZA KOPRSKE SAHISTE

Neodločen izid 4:4 je za Koper uspeh. Res so nastopili Koprčani po-jačani z igralci Izole Mišuro, Cijanom in Hošnikom, vendar imajo Tržačani v svojih vrstah dva mojstra in več prvokategorikov. Posamezni izidi so bili naslednji:

FILIPOVIC—OMLADIČ 1:0. Črni se je v Grünfeldovi obrambi izognil klasični varianti ter poskušal prese-netiti belega z odprtjem f-linije. Ta zamisel pa ni rodila zadovoljstvo, saj si je črn na ta način oslabil središče. Filipovič je kmalu izsilil zamenjavo neaktivnega konja za lovac ter z efektno žrtvijo kraljice zmagal.

MISURA—LAKOVIC remi. V senci manjki je Mišura hitreje prišel do napada na kraljevem krilu. Z lepimi kombinacijami si je priboril teren-sko premoč in kazalo je, da črn ne bo zdržal pritiska. Toda v časovni-čisti je Mišura napravil več napak, tako da je izgubil vso prednost in celo zašel v slabšo končnico. Kljub

rahli premoči Lakoviča so partijo po-končanem dvoboju ocenili za remi.

DAVEGLIA—CIJAN remi. V začetku je kazalo, da bosta nasprotnika igrala ostra na zmago, toda kmalu je zginila z deske večnej figur. Ob reduciranim materialom je imel Tržačan sicer prednost, vendar premajhno, da bi lahko zmagal.

GERZELJ—CAPPELLO 1:0. Koprčan si je v srednji igri priboril dve lahki figuri za trdnjava. Na prehodu v končnico je dosegel tudi občutno pozicjsko prednost in komisija je po-končanem dvoboju razglasila Gerzelja za zmagovalca.

CADELLI—ZAVEC remi. Nasprotnik sta igrala brez večjih tveganj in igra je kmalu prešla v materialno izenačeno končnico. Zavec je imel sicer boljje postavljene kmete, komisija pa je pravilno ugotovila, da je to premalo za zmago.

INZ. VERK—SOSSI 0:1. Koprčan si je ustvaril lepo pozicijo, ki je ne-prizakovano spregledal figuro. Ves nadaljnji odpor je bil brezuspešen in Sossi je že pred prekinitevijo osvojila točko.

DE ROSSI—HOJNICK remi. To je bila zelo razburljiva partija. Tržačan je žrtvoval kmeta za napad in pre-čez stisni obroč okrog črnega kra-jala. Po nekaj poletih se je Hojnik odresel pri-tiska in ostal s kmetom več. Komisija je partijo pravilno razglasila za remi, ker je imel belli kljub kmetu manj aktivnejšo igro figur.

DR. JERUC—PREY 1:0. Tržačan je žrtvoval kmeta za napad, ki pa ga je belli pozneje vrnil. Črni je kljub temu dobil aktivnejšo igro figur, belli pa si je ustvaril prostega kmeta na a-liniji. Partija bi se najbrž končala remi z večnim šahom, če ne bi črni spregledal poteze, ki je preprečila večni šah. Tako pa je moral s krajico manj podpisati predajo.

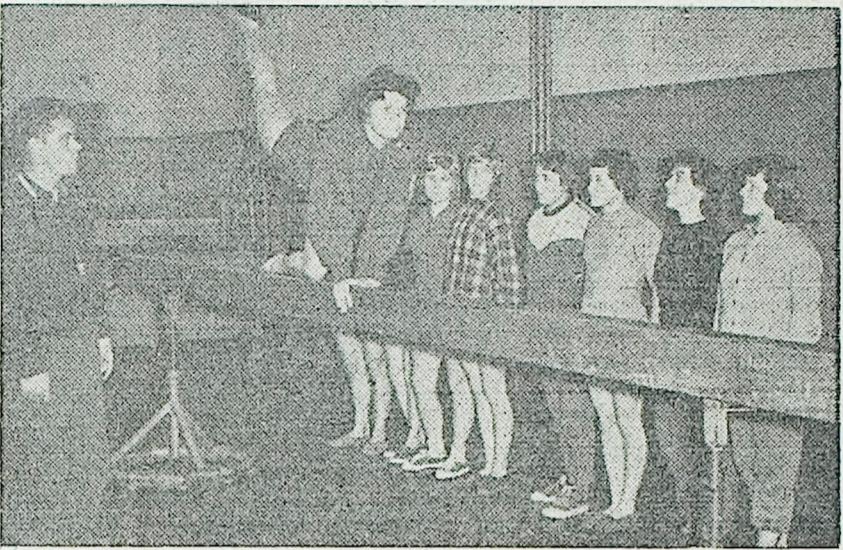
Za dvoboj lahko rečemo, da je potekal sicer borbeno in ostro, vendar zelo fair. Tudi pri ocenjevanju partijs so se hitro sporazumieli. Škoda, da čas ni dopuščal nadaljevanja partijs, sicer bi zelo verjetno prišlo do minimalne zmage prve ali druge ekipe. Ob koncu je treba povedati, da so bili Koprčani zelo lepo spreteti, želja Sahistov oben mest pa je seveda, da bi brž ko mogoče hitro prislo do povratnega dvoboda.

DVA RAZLIČNA POLCASE NOGOMETASOV V NOVI GORICI

Za mednarodno nogometno tekmo med Novo Gorico in goriško Juventi-

no je bilo v Novi Gorici precejšnje zanimanje in se je zbralo na igrišču v Semperu blizu 1500 gledalcev. Juventina je že star gost v Novi Gorici in doslej je bila domačin zmeraj nevaren nasprotnik. Tokrat se je po-kazala kot boljši nasprotnik, zlasti v drugem polčasu, ko je začelo Novi Gorici zmanjkovati kondicije.

Prvi polčas so bili domačini neko-liko boljši in so tudi dosegli vodilni gol po Kržaju. V drugem polčasu pa se je položaj na igrišču spremeni-nil v korist gostov, ki so zmeraj bolj nevarno napadali in končno 15 minut pred koncem izenačili. Po izenačenju so se začeli hudi trenutki za domačine. Gostje so zmeraj bolj nevarno napadali in samo skrajna požrtvovanja vrtrata je preprečila gol. V domačem moštvu so bili najboljši Leban, Kržaj in Kogoš, pri gostih Tabai, Coroli in Puh.

Okraina zveza TVD Partizan v Koprnu je organizirala tečaj za vaditelje občinskih črnučev in za vaditelje organizacij TVD Partizan v podjetjih. Na slike: mlade vaditelje pri vadbi v koprski televadnici

Ljubljanski Odred na taborjenju v Piranu

vsaj v prvih dneh preprečilo inten-zivnejši tečaj.

Ljubljanski nogometni so že v ne-delji odigrali prvo trening tekmo s Sidrom. Pred okrog 300 gledalci so se povhvalno izrazilo o sprejem ljubljanskih nogometarjev, kakor tudi o hrani in prenociščih. Nezadovoljna pa sta bila z vremenom, ki jim je

uspešneje upirali, če jim ne bi bila to prva tekma po daljšem razdobju.

Za Odred so bili uspešni Brezigar 3, Oblak 3, Plastič 1, Draškovič 1 in Kranjc 1.

Po daljšem času je v Odredovem moštvu nastopil eden najboljših slo-venskih nogometarjev Kranjc. V za-četku je bil nekaj negotov in smo imeli vtis, da se še ni povsem opo-mogel od operacije meniscusa. V zadnjih minutah igre pa se je po-steno ogrel in spet prodiral mimo nasprotnih igralcev kot pred poškodbo.

Kakor smo obveščeni, namerava Odred igrati še z Izolo in Novo Gori-co. Morda pa bo prišlo tudi srečanje s Tomosom. Naj ob koncu omenimo še zelo lepo poteko Odreda, ki je svoj del izkupička z nogometne tekme v Piranu prepustil Sidru, za katerega je zvedel, da je v finančnih težavah.

SVETOVNO SMUČARSKO PRVENSTVO NOVINARJEV

Koprčan Tome štirinajsti

Prihodnje leto bo svetovno novinarsko prvenstvo v smučanju v Franciji.

Nogomet

Občni zbor Izole in Tomosa

Na občnih zborih nogometnih klubov Izola in Tomos je bilo največ govorova o finančnih težavah in o stro-kovnem izpopolnjevanju igralcev. Sprejeti so nekaj sklepov, ki utegnejo biti prava prelomnica do dosedanjih delom.

Občnega zobra nogometnega kluba Izole se je udeležilo tudi več predstavnikov občine, množičnih organizacij in okrajinih športnih forumov, kar je treba vsekakor pojaviti, saj je bila doslej Izola v mnogih stvareh prepuščena le sama sebi. Iz poročil in iz razprave je bilo razvidno, da se klub nahaja v finančnih težavah, saj se moralo zaradi pomjanjanja denarja včasih voziti po dve sto kilo-metrov daleč v majhjem, neprimerenem kamionu. Moštvo pride že utru-jeno na igrišče in posledica je seve-ra visok poraz. Da bi rešili neugodno situacijo, so razširili odbor z no-vimi člani, ki nameravajo krepko zgrabit za delo, pomoč pa so obju-bili tudi zastopniki občine. Hkrati je bilo na občnem zboru precej govora o kadrih. Povsem pravilno so nagla-sili, da bo treba v prihodnje posvetiti vso pozornost mladini, da se ne bi Izola spet znašla v takih težavah z igralci, kakor se je v začetku jesenske nogometne sezone. Na koncu občnega zebra so poudarili, da se ni vsa stvar izgubljena in da Izola še lahko ostane v ligi, če bodo igralci disciplinirani in požrtvovalni na treningih in na tekmcih in če bo odbor kot celota aktivен.

Na rednem občnem zboru Tomosa pa je bilo precej govora o kvaliteti igralcev. Klub se sicer lahko postavi z odličnimi mladinci in s tremi ekipo-pami pionirjev, nobenega napredka pa ni bilo v kvaliteti igre. Zato so sklenili zaupati strokovno izpopolnjevanje igralcev posebni komisiji, v kateri so Rozman, Turčinovič, Ku-nej in Skalar. V prihodnjih mesecih nameravajo postati na poseben treneri tečaj Rozmana in Turčinoviča. Na ta način bo Koper vsaj začasno rešil pereče vprašanje pomjanjanja trenerja.

Na občnem zboru je bilo govora tudi o pomjanjanju sredstev, saj ne zadoščajo niti za opremo igralcev, kaj šele, da bi redno vzdrževali igrišče in si omislili trenerja. Tu je problem isti kot v Izoli — potrebna bi bila večja pomoč občine, hkrati pa tudi večja aktivnost odbornikov, ki so pri iskanju sredstev prema iz-najdljivi.

SLOVENSKI JADRAN
v vsako hišo
Slovenskega Primorja

pra sem bil sam, medtem ko so pri-rediteli presečeno ugotovili, da Tolmin, Gorica, Bovec, Kobarid, Ljubljana in Log pod Mangartom niso pol-nobenega tekmovalca.

Prvi dan so bili na sprednu teki in veleslalomu. V tehki je Rijavec letos prvič uspel premagati Podobnik

Nomadi s sekirami

Ljudje izpod Snežnika so bili že od nekdaj cenjeni in poznani drvarji. Ob koncu prejšnjega stoletja so na njihova vrata večkrat potkrali zastopniki angleških in francoskih lesnih velepodjetij.

UGASLI STEKLARNI

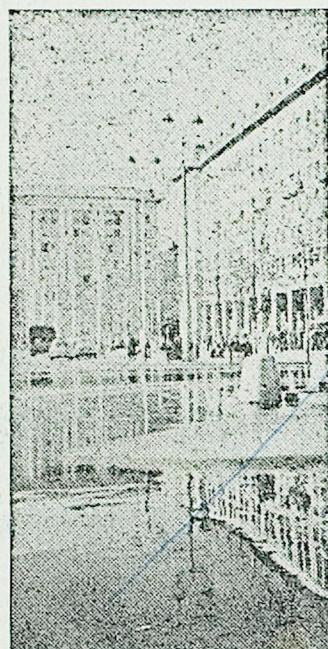
Malokdo ve, da so tudi pri nas skuhalni steklo. V Javorinskih gozdovih sta bili svoje dni dve steklarni. Njune ostanke je moč videti še danes. Prva steklarna je napravila prvo kapljivo glazuno leta 1774 in je obratovala le do leta 1919, do leta 1793. Drugo steklarne je pa zgradil na Javorniku leta 1816 Sigismund Pagliaruzzi. Tudi njegovemu podjetju ni bila usojena visoka starost. Leta 1845 je izdalo postojansko okrožno glavarstvo ukaz, s katerim je morala prenehati obratovati tudi druga steklarna. Koikšna je bila proizvodnja tega obrata in kakšne vrste steklo so izdelovali, ni znano. Znano je le, da so porabili za 100 kg stopljenega stekla približno tono drva. In ker je steklarna preveč puščila gozdove in je napravila okrog sebe goličave, so se podložniki venomer pritoževali čezno, napisali pa so le dosegli, da je peč v steklarni ugasnila za vedno.

REGISTRSKA TABLICA S...

Marsikoga je že mikalo zvezdeti, koliko motornih vozil je v Sloveniji. Ob koncu lanskega leta je napravil Zavod za statistiko LRS takšno bilančo: leta 1959 je bilo v Sloveniji 41.229 motornih vozil, od tega 21.013 motornih koles, 11.936 osebnih avtomobilov, 674 avtobusov, 759 specjalnih vozil, 5.839 tovornjakov in 1.008 traktorjev. Stevilka bi bila prav gotovo večja, ko bi bili sem vračunani tudi mopedi. Zavod za statistiko jih ni upoštaval, ker je moped vozilo, ki ga ni treba registrirati. Najmimogrede le ponovilno tisto, o čemer smo že pisali, nameč, da so lani napravili v Tomosu 17.000 mopedov in da so jih dobršen del kupili tudi kupci iz Slovenije.

Zanimiva je tudi primerjava motorizacijske bilance lanskega leta z letom 1958. Tedaj je imelo tablice S... 26.552 vozil. V enem letu se je motorizacija pri nas povzela za 67% (evropsko povprečje je 10,2%).

njimi so se drvarji pogodili za delovne pogoje in za plačo ter »odražalka« na sezonsko delo. Kaj menite, kam so največ potovali? Zelo daleč, kar na treh kontinentih so si pljuvali v dlani in podirali drevesa. Sprva so hodili v Posavino, Podravino, pozneje v Bosno in Romunijo. Po letu 1890 so pa spreceli delo v Rusiji in dravili okrog Slavjanskova. Poznali leta 1903–1904 so pa zavrheli sekire celo na Kavkazu in na perzijski meji pri Lenkoranu. To so bili največ delavci iz Žabič in Velikega brda. Vendar pa niso posneli ti drvarji svojega slovesa le po Evropi in Aziji, marveč je pela njihova sekira tudi v Afriki. Na sezonsko delo v Tunis in Maroko so odhajali naši ljudje največ v letu 1906 in 1907. To so bili predvsem drvarji iz Podgorje in Zgornje Pivke.

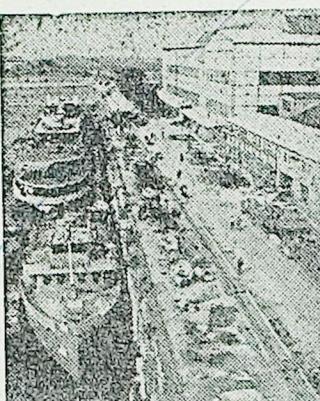
Dne 17. januarja letos je poljsko glavno mesto Varšava praznovala petnajsto obletnico osvoboditve. Kot je znano, je bilo mesto tedaj popolnoma porušeno. Deloma so star, zgodovinski del mesta, popolnoma obnovili, kakršen je bil pred vojno, deloma pa so mestno na novo zgradili. Na sliki: detalj novega mesta, del ploščadi Konstituante pred poljskim Sejmom (Ljudsko skupščino)

Deklica na gornjih dveh slikah je Valja Saljnikova iz Sovjetske zvezde. Levo jo vidimo, ko ji je vse lase pobral pred letom dni silen živčni pretres. V sodelovanju z romunskimi zdravniki, predvsem z znano zdravnico prof. dr. Ano Aslanovo, o kateri smo v našem listu že pisali, so malo deklico začeli zdraviti v Kujbiševu na tamkajšnji kliniki z novokainom. Po manj kot letu dni kaže rezultat zdravljenja desna slika, na kateri ima deklica že lepe lase, pa tudi sicer si je od strašnega živčnega zloma že povsem opomogla.

Velikanski naftovod

Naftovod, ki bo najdaljši na svetu, bodo začeli graditi tedaj v Evropi. Dolg bo 4.500 kilometrov in bo vezal področje južnega Kavkaza (Baku) z Vzhodno Nemčijo. Končal se bo pri Schwedtu.

Poročali smo že, da ima Češkoslovaška, čeprav ni pomorska dežela, tudi po morjih svoje ladje, medtem ko doma razvija rečni promet, kjer se le da. Na sliki je največja ladjedelnica ČSR v Komarnu na Donavi pri Bratislavu (Slovaška).

PERILO PROTI REVMI

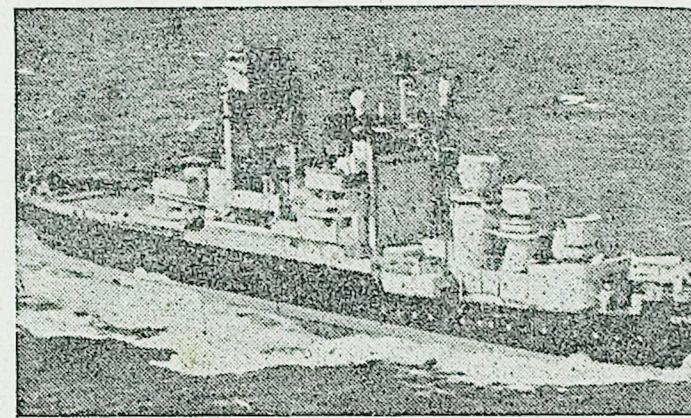
Sodelovanje kemikov in medicinskih strokovnjakov v CSR je rodilo svojevrsten uspeh – izdelali so »antirevmatično perillo«. Izdelano je iz stodostotnega polviniklorida. To perillo zadrži več topote kot volneni in vpije tudi več znoja od volne. V njem ima človek obtutek gorkote in da je vedno na »suhem«.

Cevi bodo imele premer enega metra. Nafta se bo pretakala po njih s hitrostjo 5 km na uro in jo bodo poganjale številne črpalki. Za naftovod bodo zgradili tudi mnoge predore in mostove, ponekod ga bodo pa izpeljali tudi pod rečnim strugam.

B. SHAW

Slavnemu angleškemu dramaturgu se je pripetila nekega dne nesreča. Ko se je sprejal, ga je nenadoma podrl kolesar. Ker ga je kolesar prepoznał, se je začel opravljati. Shaw pa mu je dejal:

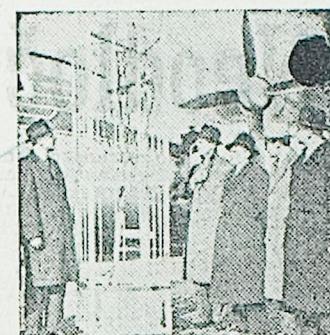
— Smo imate! Ko bl me udarili le malo močnejše, bl me ubili in postali bl — nemrtvi.

Ladja na sliki je sovjetska znanstveno-raziskovalna m/l »Vojnjikov«, ki je te dni spremljala poskuse z raketenimi izstrelki v Tihem oceanu. Poskusi so bili baje na vse zadovoljstvo končani in tako se je tudi ladja vrnila domov. Sovjetski komuniste pravi, da so z opazovanji in merjenji ugotovili skoraj fantastično natančno strelenje v cilj z dirigiranimi raketami na daljavo nekaj tisoč kilometrov.

TOPLOTA ZALIVSKEGA TOKA

Na univerzi v Bergenu so statistiki izračunalni, da bi mogli toploto zalivskega toka, ki ogreva Norveško, primerjati s toploto, ki bi jo dala nafta iz 250.000 tankerjev, od katerih pa bi moral imeti vsak po 100.000 ton nafta.

N. S. Hruščev kaj resno jemlje stike z drugimi velikimi po svetu, predvsem pa z Dwightom Eisenhowerjem. Na svojem zadnjem obisku v ZDA je Ikeju obljubil, da mu bo za njegovo farmo v Goettisburgu prispeval nekaj redkih rastlin in dreves, ki sicer rastejo le v Sovjetski zvezzi. Zdaj to obljubo izpoljuje in sliku kaže, kako so z letalom »AN-10« pripeljali v Washington lepo zavarovano drevesce, ki bo poslej rastlo ne več v SZ, marveč v ZDA.

Kathy Kersh iz Montebella v ZDA skuša fotografom z gornjo sliko dokazati, da se da namesto hišnega psička prav tako dobro uporabi in zdresirati tudi tjujenja. Morski kužek na gornji sliki ima komaj deset mesecov, dobila pa ga je deklica iz bližnjega živalskega vrta Pacific Ocean v mestu Santa Monica. Tjujenek je zelo prijazen in zavaben ter njegova vzgoja lepo napreduje, kot pravi 17-letna gospodarica. Sveda ima kužek tudi svoje napake: veselje in jezova izraža z enako monotonim, godrnjavim glasom, razen tega pa je precej ješč, saj se ne zadovolji z manj kot desetimi kilogrami svežih rib dnevno.

Tommy Manville iz New Yorka (ZDA) ima že precej nad šestdeset let in je pred kratkim pokopal svojo deseto ženo. Z njimi pa je moral imeti le dobre izkušnje, zakaj takoj si je dobil novo kandidatko. Tej ime Cristina Erdlen in ima 22 let ter je doslej zavrnila že precej snubcev, da je obstala pri Tommyju (in njegovih milijonih?)

— Veseli se, draga! Danes so me postavili za glavnega blagajnika ...

— Služba... mi... in... Namenili smo se in prišli. — Zbegajte jo, vam pravim! Vse je propadlo, če boste takole po ovinkih!

— No, napravi, kakor več in znaš, mene pa pusti pri miru! — je zamrmljal Cubikov in vstal. — Ne morem! Ti si kašo skuhal, jo pa še pojej!

— Da, služba... — je začel Djukovski, se približal komisarki in mrščil svoj dolgi nos. — Nismo prišli zaradi ... e-e-e... da bi večerjali in zaradi Jevgraфа Kuzniča. Prišli smo zato, da bi vas vprašali, kjer je Mark Ivanič, ki ste ga ubili?

— Kaj, kakšen Mark Ivanič! — je vztrepeta komisarka. — Jaz... ne razumem.

— Vprašujem vas v imenu zakona! Kje je Kljauze? Nam je vse znano.

— Kdo vam je povedal? — je komisarka tiho vprašala.

— Izvolite nam pokazati, kje je?

— Kako ste pa zvedeli? Kdo vam je povedal?

— Nam je vse znano! Zahtevam v imenu zakona!

Sodnik, ki ga je komisarkina zbegnost ohrabril, je stopil k njej in ji rekel:

— Pokažite nam, pa bomo odšli! Drugače bomo prisiljeni...

— Zakaj ga potrebujete?

— Čemu takšna vprašanja? Prosim vas, da nam počaže! Vi drhtite, zbegani ste... Da, bil je umorjen in če hočete, umorili ste ga vi! Imamo priče, ki so vas videle!

Komisarka je pozelenila.

— Pojdimo! — je rekla tiho, lomeč roke. — V naši kopalnici je. Samo, pri bogu vas prosim, ne povejte tega možu! Tega ne bi prenesel!

Komisarka je snela z žebbla velik ključ in povedla svoja gosta skozi kuhinjo in predsobo na dvorišče. Na dvorišču je bilo temno. Droben dež je prsel. Komisarka je hodila spredaj, Cubikov in Djukovski sta hodila za njo po visoki travi in vdihavala vonj divje konoplje in pomij, ki so emokala pod nogami. Dvor še je bilo velikansko. Pomij je bilo kmalu konec in zakorakali so v zorni zemlji. V temi so se pokazali obrisi dreves, med drevjem pa majhna hišica z velikim dimnikom.

A. P. ČEHOV 6

ŠVEDSKA VŽIGALICA

DETektivska zgoda

Ob šestih zvečer se je vrnil Djukovski. Bil je vznešen, kakor še nikdar. Roke so mu tako drhtele, da si ni mogel odpeti gumbov. Lica so mu gorela. Bilo je očito, da se ni vrnil brez novic.

— Veni, vidi, vidi! — je vzklknil, ko je planil v sobo Cubikova in padel v naslanjanč. — Naj bo, kakor hoče, začenjam verjeti v svojo genialnost! Poslušajte, da bi nas vrag! Poslušajte in se čudite, starina! Smešno in žalostno! V roke smo dobili še tretjega... ne verjamete? Našel sem četrtega, pravzaprav četrto, zakaj tudi ta je ženska! In kakšna ženska! Za en sam njen objem bi dal deset let žvljenja! Toda... poslušajte... Mahnil sem jo v Kljauzovo in začel okrog nje opisovati špiralo. Spotoma sem obiskal vse trafeke in gostilne v povpraševal po švedskih vžigalicah. Pov sod so odgovorili »Ne«. Vse do sedaj sem kolovratil. Dvajsetkrat sem izgubil upanje in šele pred eno uro sem naletel na tisto, kar sem iskal. Tri vrste od tod. Dali so mi zavoj desetih škatlic. Ena škatlica je manjša. Vprašam: kdo je kupil to škatlico? Nekakšna... Spogledujejo se... skomigajo. Golobček moj! Nikolaj Jermolajčič! Prosim vas!

Sodnik je zamahnil z roko in pljunil.

— Prosim vas! Ne prosim vas v svojem imenu, ampak zaradi ugleda pravosodja! Prosim vas! Poslušajte me, vsaj tokrat me ubogajte!

Djukovski je padel na kolena.

— Nikolaj Jermolajčič! Bodite tako dobri! Imenujte me podleža, lopova, če sem se o tej ženski prevaral! Tako sem primer! Kaj primer! Roman! Vsa Rusija bo ponosna! Imenovali vas bodo na mesto sodnika za posebne zadeve! Razumite me, vi, nespametni stare!

Sodnik se je namrščil in oklevajoče iztegnil roko proti klebuku.

— No, vrag s teboj! — je reklo. — Pojdite!

Bila je že trda tema, ko se je sodnikova kočija ustavila pred komisarjevim krihom.

— Kakšne svinje smo! — je dejal Cubikov in pozvonil.

— Vdiramo le neznamim ljudem.

— Nič, nič... ne godrnjajte... Rekla bova, da sva prišla po službeni dolžnosti.

Odprla jima je visoka, jedra ženska, stara kakih 23 let, s črnimi obrvimi, ognjevit mi očmi in polnimi, rdečimi ustnicami. Bila je Olga Petrovna.

— Ah... kakšno presenečenje! — je vzklknila in se veselo nasmejhnila. — Ravno prav ste prišli, večerja bo vsak čas gotova. Mojega Jevgraфа Kuzniča ni doma... Zadržal se je pri popu... Tudi brez njega bomo lahko večerjali... Sedite! Prihajate s kakšne preiskave?

— Da-a... Imamo, veste, službene opravke, — je začel Cubikov, ko je stopil v jedilnico in sedel v naslanjanč.

— Usekajte naravnost!... Omamite jo! — mu je šepnil Djukovski. — Osupnite jo!